

ALEKSANDRA NAUMOVSKI

ČUDOVITI SVET ZVOKOV

PRIROČNIK ZA UČITELJE
ZA GLASBO V DRUGEM RAZREDU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE

ČUDOVITI SVET ZVOKOV 2

PRIROČNIK ZA UČITELJE ZA GLASBO V DRUGEM RAZREDU DEVETLETNE OSNOVNE ŠOLE

Recenzenti: Marina Horak, mag. Larisa Vrhunc, Snježana Pleše,

Tatjana Krpan, Jurka Zoroja, Ljudmila Goričar, Ivanka Ropas

Oblikovanje: Beti Jazbec / Studio Rokus

Prelom: Danilo Frlež / Studio Rokus

Ilustratorja: Rajko Blaško, Milanka Fabjančič

Fotografije: Drago Mohor, Robert Brus, fotodokumentacija Dela

(Igor Modic, Jože Žerdin, Igor Zaplatil, Mavricij Pivk), arhiv SNG Opera in balet Ljubljana

Urednica: Barbara Lemež

Lektoriranje: Barbara Lemež

Glasba in besedilo pesmi in izbor na CD: Aleksandra Naumovski

Koreografije: Jana Kovač Valdes

Tisk: Matis grafika

1. natis: Ljubljana, december 2001

Naklada: 600 izvodov

© Založba Rokus, d. o. o. Vse pravice pridržane.

Za založbo: Rok Kvaternik

Brez pisnega dovoljenja založnika so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

Založba Rokus, d. o. o.

Pot na Fužine 2

1000 Ljubljana

Telefon: (01) 520 17 70

Telefaks: (01) 520 17 85

Brezplačni telefon: 080 1990

E-pošta: rokus@rokus.com

<http://www.rokus.com>

<http://www.knjigarna.com>

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

372.8:78(035)

371.3:78:373.3

NAUMOVSKI, Aleksandra

Čudoviti svet zvokov [2]. Priročnik za učitelje za glasbo v drugem razredu devetletne osnovne šole / Aleksandra Naumovski ;
[ilustratorja Rajko Blaško, Milanka Fabjančič ; fotografije Drago Mohor ... et. al.]. - 1. natis. - Ljubljana : Rokus, 2001

ISBN 961-209-262-1

115128832

VSEBINA

JESEN	7
GREMO V ŠOLO	8
PALČEK	10
TARA TAKA	12
DEKLICA ANČKA	14
KI KI RI	16
GLASBA GOVORI	18
PO KOROŠKEM, PO KRANJSKEM	19
ZVOČILA	21
SPOZNAJMO INŠTRUMENTE	23
INŠTRUMENTI IGRAJO GLASNO, TIHO, NARAŠČAJOČE, POJEMAJOČE	24
OBARVAJMO TONE	25
MLADI MUZIKANTI	26
NA KONCERTU	28
GLASBA OPISUJE Z ZVOKI	30
GLASBA GOVORI	31
ZIMA	33
ZIMSKA PRAVLJICA	34
SNEŽENI MOŽ	36
ZIMSKÉ IZMIŠLJARIJE	38
ZIMSKA	40
GLASBA GOVORI	41
GLASBA ZA RAZLIČNA RAZPOLOŽENJA	42
GIBANJE OB GLASBI	43
NARIŠIMO GIBANJE TONOV	44
PUSTNA	45
POMLAD	49
LEPA ANKA	50
GLASBA GOVORI	52
GLASBENE UGANKE	53
ZALJUBLJENA MAČKA	55
ZELENI JURIJ	57
LJUDSKA GLASBILA	60
IZIDOR OVČICE PASEL	62
NA TRAVNIKU	64
PESMICA O ZLATI ROŽI	65
POLETJE	67
NAOKROG, NAOKROG – V SEVERNO AMERIKO	68
SKRITI ZAKLAD	69
POLETNA KOŠNJA	70
OB BISTREM POTOKU JE MLIN	72
NAOKROG, NAOKROG – V INDIJO	74
JUHUHU POČITNICE	75
NA MORJU	77
GLASBA GOVORI	78
NAOKROG, NAOKROG – V SLOVENIJO	79

Uvod

Glasba se spontano porodi iz človekovega duha, kajti spremlja nas od samega začetka našega življenja in je v najširšem smislu besede že pred rojstvom integralni del našega doživljanja. Že v prenatalni dobi, ko je zarodek neposredno vezan na mater, spoznava vrsto "glasbenih prvin", na primer devet mesecev posluša bitje materinega srca, ob tem se seznanja z ritmom. Od šestega meseca dalje sliši tudi druge zvoke v materinem telesu, tako se odziva na vse zvoke in materina duševna stanja, tudi tista, ki se v njej zbudijo ob poslušanju glasbe. Zatorej je otrok ob rojstvu seznanjen z osnovnimi elementi glasbe, ki bodo z razvojem življenjskega procesa del njegovega ozaveščanja.

Glasba je čarobna, magična uganka, ki je prisotna že od samega nastanka oziroma začetka in je spremljevalka že tisočletja. Začetki samega razvoja glasbe pa pravzaprav izhajajo iz narave. Ko človek še ni poznal inštrumentov, ki jih poznamo danes, na primer flavto, klavir, violino ... je človek zadovoljeval svojo potrebo po slušnih dražljajih z zvoki, ki mu jih je ponujala narava (ptičje petje, grmenje, dež, šumenje morja ...). Vsi ti zvoki, ki nas tudi danes obdajajo in brez katerih ne bi mogli živeti (predstavljajmo si življenje v tišini), so del glasbe, oziroma so glasba.

Ker ima človek naravno potrebo in željo po zvoku (odkrivanju novih zvočnih spektrov) in gibanju, nas skozi tisočletja procesov popelje prek melodij primitivnega človeka, plesov ob magičnih obredih in nastanku prvih "inštrumentov", na primer piščali iz votlih kosti, pa vse do razvoja opere, baleta in današnjih inštrumentov ter odkrivanja še neznanih zvočnih razsežnosti.

OTROCI IN GLASBA

Otroci so vedoželjna bitja, igra pa je že od nekdaj sestavni del otrokovega življenja. Otroci so za glasbo dovzetni in jo najraje sprejemajo prek igre, oziroma je glasba del otrokove igre. Otroci igra jemljejo resno in jo intenzivno doživljajo, zatorej je njihovo doživljanje glasbe močno emocionalno obarvano. Glasba otroke združuje in povezuje, čustveno bogati in plemeniti, jim ponuja nova doživetja, spoznanja, jim daje možnosti lastnega izražanja in ustvarjanja, skratka muziciranja. Spoznavanje in "okušanje" glasbe ima zato za otroka izjemen pomen, pa ne zato, da bi iz njega nekoč postal virtuoz, temveč zato da bo sposoben doživljati glasbo, muzicirati ali pa mu bo glasba nudila sprostitvev in mir, ki jo potrebuje vsaka duša. Če postane glasba sestavni del otrokove aktivnosti, se prek nje lahko razcvetajo tudi otrokove intelektualne in čustvene sposobnosti, se v njej odražajo njegovi motivi, vrednotenja in osebne lastnosti. Otrokovo dozorevanje, učenje in s tem povezane aktivnosti niso ločeni dejavniki razvoja, temveč se medsebojno prepletajo in vplivajo drug na drugega.

Glasbena vzgoja

Glasbena vzgoja je organizirano, načrtno in sistematično izobraževanje.

Otrok naj s pomočjo učitelja odkriva glasbene vrednote, občutek za glasbo pa naj razvija z različnimi dejavnostmi, ki naj bodo vse zastopane enakovredno: PETJE, IGRANJE NA GLASBILA, POSLUŠANJE GLASBE, GIBANJE OB GLASBI. Te so pomembne za razvoj naravnih glasbenih dispozicij in obenem zadovoljujejo otrokov apetit po glasbi.

IZVAJANJE

Petje – vzgoja melodičnega posluha (pojejo krajše ljudske in umetne pesmi, katerih vsebina spodbuja otroško doživljanje, domišljijo, rajanje, igro).

Ritmična izreka besedil – vzgoja ritmičnega posluha (ritmično izrekajo kratka otroška besedila, izštevanke, uganke, preproste ritmične vzorce).

Igranje na glasbila – prenašanje notranjih melodičnih in ritmičnih inventivnih vzgibov na zunanje "orodje" (spremljajo petje in izreko z otroškimi glasbili in zvočili).

USTVARJANJE

Izražanje – poustvarjanje glasbenih doživetij in predstav (v snov za oblikovanje, gibalno-rajalno, likovno, verbalno).

Izmišljanje – ustvarjanje lastnih domišljijskih in doživetih vsebin (predstave iz notranjosti ali iz okolja, dogodki in izkušnje izražene s petjem, ritmična izreka, gibanje, ter zvočno barvane z otroškimi glasbili in zvočili).

POSLUŠANJE

Poslušanje glasbe – doživljajsko poslušanje ljudskih in umetnih pesmi, skladb za posamezne instrumente in orkesterskih skladb, ki spodbujajo k aktivni zaznavi; prepoznavanje in spoznavanje nekaterih instrumentov ter osnovnih glasbenih elementov ob tem pa sočasno širjenje glasbenega besednjaka; poslušanje zvokov iz narave; poslušanje in raziskovanje zvokov glasbil in zvočil.

Didaktično gradivo za drugi razred devetletne osnovne šole sestavljajo:

- delovni zvezek s kaseto,
- priročnik za učitelje z zgoščenko.

Delovni zvezek zajema predpisane učne smotre, dejavnosti, oblike in elemente glasbene vzgoje, ki so predpisani v drugem razredu devetletne osnovne šole. Delovni zvezek je razdeljen na štiri poglavja (JESEN, ZIMA, POMLAD, POLETJE) in je vezan na kaseto oziroma zgoščenko, na kateri so glasbenoumetniške vsebine.

Priročnik za učitelja je pripomoček pri načrtovanju in realizaciji posameznih enot in vsebuje učne smotre, napotke, opombe, predloge, informacije, zaporedne oznake, ki so v skladu z zgoščenko. Zaporedne enote v delovnem zvezku so predlagani vrstni red, vendar pa lahko učitelj združuje elemente iz več učnih enot v eno učno lekcijo. Posamezne enote, ki zahtevajo več pozornosti in aktivnega sodelovanja, naj učitelj obravnava več ur ...

Realizacija pa je odvisna tudi od časovne organiziranosti in sposobnosti otrok.

Zgoščenska vsebuje posnetke pesmic (vokalno-inštrumentalno izvedbo in samo inštrumentalno spremljavo), inštrumentalne skladbe, kratke odlomke posameznih skladb, zvoke narave, živalske glasove ...

Izbrane vsebine so v skladu s priročnikom.

Iskrena hvala vsem, ki so pripomogli k realizaciji didaktičnega gradiva.

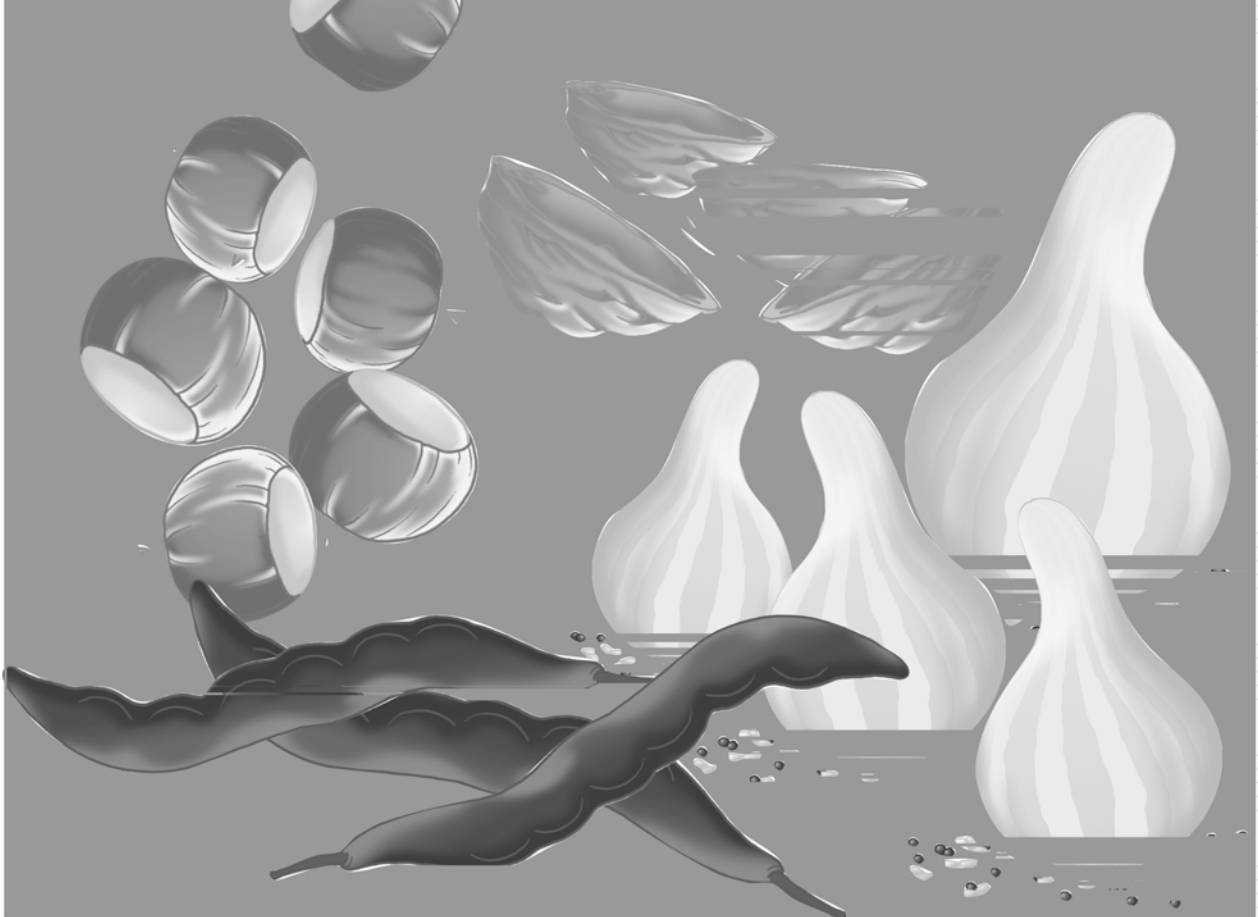
Iskrena zahvala recenzentom: Marini Horak, Ivici Ropas, Tatjani Krpan, Snježani Pleše, Jurki Zoroja, Larisi Vrhunc, Ljudmili Goričar.

Zahvaljujem se Jani Kovač Valdes (Srednja glasbena in baletna šola v Ljubljani) za prispevek Naokrog, naokrog v Severno Ameriko, Indijo in Slovenijo, da nam je s koreografijami približala plese.

Učbenik namenjam vsem otrokom, z dobro mislijo, da bi s pomočjo glasbe odkrili čimveč neraziskanih poti, ki naj jih popeljejo do novih glasbenih odkritij in čarobnih trenutkov, ki jih ponuja čudoviti svet zvokov, v želji, da bo nekoč iz malega postalo veliko.

A. N.

JESEN

GREMO V ŠOLO

Naučimo se novo pesmico: **A. NAUMOVSKI – TIK TAK**

CILJI: Spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
dinamične razlike (forte – glasno, piano – tiho).

NAPOTKI: Novo šolsko leto je potrkalo na vrata. V uvodnem pogovoru lahko učitelj vpraša učence, če so se veselili prvega šolskega dne in ponovnega snidenja s sošolci. Učitelj zapoje pesmico ali pa jo poslušajo z zgoščenke. Učitelj nauči učence pesmico zapeti s kombinirano metodo posnemanja besednih in pevskih fraz. Ko pesmico znajo, jim učitelj pove, katere dele bodo peli tiho in katere glasno. Ko učitelj ponovno zapoje pesmico, usmeri pozornost učencev na poslušanje dinamičnih razlik, nato jih povabi, naj tudi oni zapojejo tako.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 1. A. Naumovski – Tik tak (vokalno-instrumentalna izvedba)
2. A. Naumovski – Tik tak (inštrumentalna spremljava)

UČITELJU: Če se glede na sposobnosti učencev učitelju zdi primer-
no, lahko enoglasno petje
popestri z dodajanjem druge-
ga glasu, saj bo tako pesmica
zazvenela “malo drugače”.
Poudarjam, da je odločitev
odvisna od presoje učitelja,
kajti le učitelj ve, kako sposob-
no in zahtevno skupino
učencev ima pred seboj.
Seveda pa je potrebno
učence v to “malo
drugačno”, novo izvajanje,
vpeljati postopoma.

- 1. VAJA:** Učenci pojejo pesem, učitelj pa poje drugi, spremljevalni glas sam. Za začetek zapoje najprej prvo frazo in se nato pogovori z učenci o novem načinu petja. Nato zapojejo celo kitico. Po večkratnem petju učencem ne bo več tuje, da učitelj poje drugače.
- 2. VAJA:** Za spodbudo izbere tri ali štiri učence in skupaj z njimi poje drugi glas, medtem ko drugi pojejo glavno melodijo, za začetek samo po nekaj taktov ...
- 3. VAJA:** Učence razdelimo v dve skupini. Ena poje prvi (vodilni) glas, ena pa drugi (spremljevalni) glas: *tik tak, tika tak* ... Nato skupini zamenjamo. Tisti, ki so peli prvi, pojejo drugi glas, in obratno.

A. Naumovski: **TIK TAK**

TIK TAK, TI - KA TAK, TIK TAK, TI - KA TAK.

MO - JA U - RA PO - ZVO - NI, DA - NES V ŠO - LO SE MU - DI.

PR - VI ŠOL - SKI DAN JE TU, GRE - MO V ŠO - LO BREZ STRA - HU.

**1. Tik tak, tika tak,
tik tak, tika tak.
Moja ura pozvoni,
danes v šolo se mudi.
Prvi šolski dan je tu,
gremo v šolo brez strahu.**

**3. Tik tak, tika tak,
tik tak, tika tak.
V kotu šolska torba čaka,
novi zvezki za junaka.
Hitro, hitro mali mož,
pojdi v šolo, pozen boš.**

**2. Tik tak, tika tak,
tik tak, tika tak.
Ura glasno mu tiktaka,
fantič vstane, nič ne čaka.
Hitro umije, obleče se,
da v šolo čeden gre.**

PALČEK

izštevanka

CILJI:

Enakomerno ritmično izrekanje besedila;
pulzacija;
ponovitev pesmic, ki so jih učenci prepevali lansko leto.

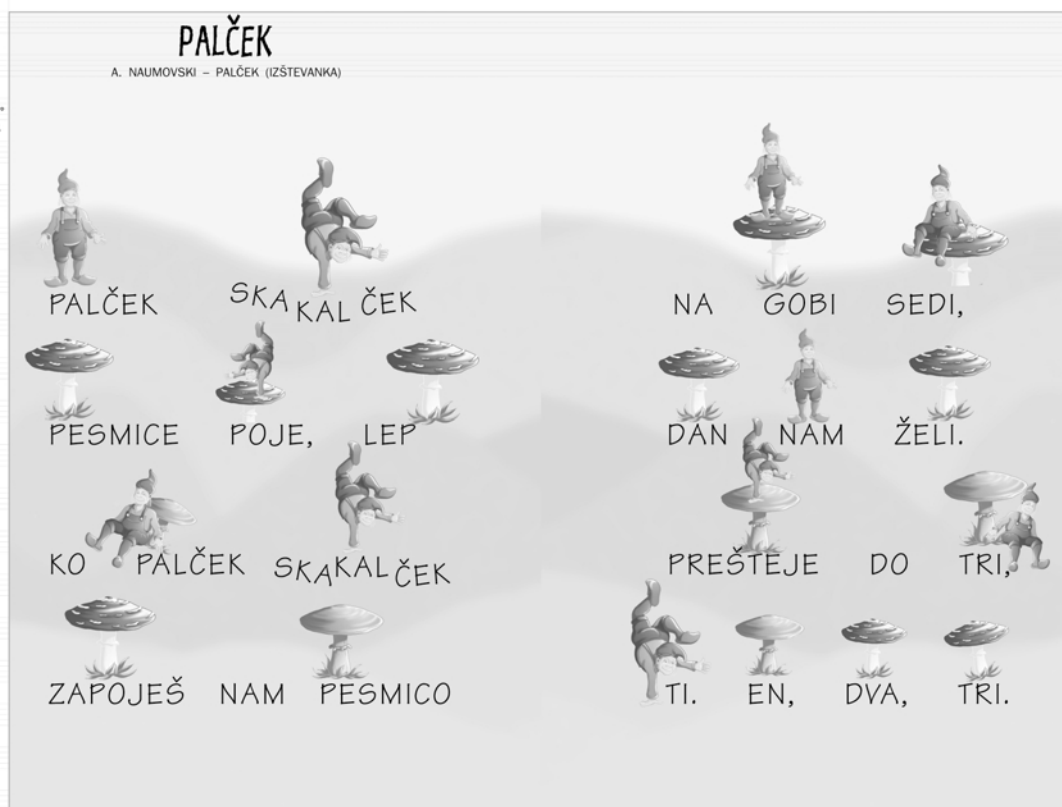
NAPOTKI:

Učenci se razvrstijo v krog, učitelj pa določi enega, ki bo enakomerno izrekal izštevanko. Učenec, ki izštevava, se na vsako poudarjeno dobo dotakne sošolca in se pomika v krogu po vrsti, dokler ne zaključi izštevanke z *EN, DVA, TRI*. Tisti učenec, pri katerem se izštevanka konča na besedo *TRI*, se postavi v sredino kroga in zapoje skupini svojo najljubšo pesem ali pa eno od pesmi, ki so jih prepevali v prejšnjem šolskem letu. Ko učenec pesmico odpoje, začne z izštevanjem in tako določi novega pevca, ki zapoje drugo pesmico. Ta učna enota je primerna za začetek ali konec učne ure in jo lahko uporabljamo večkrat, tako da pri vsaki učni uri pride na vrsto po nekaj učencev.

A. Naumovski: **PALČEK**

Palček Skakalček
na gobi sedi,
pesmice poje,
lep dan nam želi.
Ko palček Skakalček
prešteje do tri,
zapoješ nam pesmico ti.
En, dva, tri!

OPOMBA: Poudarjene dobe so označene s črtico.

TARA TAKA

CILJI:

Spontano gibanje ob glasbi;
urjenje razločevanja med tišino in zvokom;
gibanje ob glasbi z vnaprej določenimi gibi;
razvijanje občutka za ritem.

NAPOTKI:

1. VAJA:

Učitelj predvaja učencem posnetek z zvočnega zapisa, učenci pa se začnejo svobodno gibati po prostoru in ustvarjati gibe, kot jih spontano navdihuje glasba. Ko učitelj glasbo prekine, vsak učenec obstane v takem položaju, v kakršnem se je znašel ob prekinutvi (učitelj naj presledke skrajšuje ali podaljšuje po občutku, in sicer naj bodo prekinutve dolge od 5 do 15 sekund). Ko se glasba spet zasliši, se učenci znova začnejo gibati. Pri tej vaji spoznamo, da se lahko prepustimo toku glasbe in se gibamo spontano, kakor občutimo.

2. VAJA:

Pri drugi vaji spoznamo, da se ob glasbi lahko gibamo z vnaprej določenimi gibi. Učitelj učence postopoma nauči plesnih gibov. Najprej s ponavljanjem utrjujejo gibe, ponazorjene na slikah od 1–4, nato 5–8, itd. Ko učenci vse gibe obvladajo, zaplešejo ob glasbi na zvočnem zapisu. Zelo pomembno je, da je skladba posneta v treh različnih tempih (počasi, zmerno, hitro). Posnetek v počasnem tempu je namenjen nadaljnjemu utrjevanju gibov, srednji in hitri tempo pa uporabimo, ko je predpisano gibanje že utečeno.

1. slika: Z desno roko štirikrat potolčemo po desni nogi.
2. slika: Z levo roko štirikrat potolčemo po levi nogi.
3. slika: Naredimo štiri korake naprej.
4. slika: Naredimo štiri korake nazaj.
5. slika: Na prvo dobo rahlo pokrčimo kolena in v naslednjih treh dobah z nadaljnjimi pokrčitvami postopoma naredimo popoln počep.
6. slika: Postopno se dvignemo iz počepa (5. slika v obratni smeri).
7. slika: Naredimo štiri korake naprej.
8. slika: Naredimo štiri korake nazaj.
9. slika: Štirikrat zaploskamo pred seboj.
10. slika: Štirikrat zaploskamo za seboj.
11. slika: Naredimo štiri korake naprej.
12. slika: Naredimo štiri korake nazaj.
13. slika: Štirikrat zakorakamo na mestu.
14. slika: Zadnje štiri udarce (dobe) obstojimo na mestu.

UČITELJU:

Edini dostop do resničnega ritmičnega doživljanja je skozi telo. Ritem je fizična energija. Razvijanje občutka za ritem prek intelekta ni mogoče, zato je gibanje, ki vključuje čim več delov telesa, najbolj naraven pripomoček za razvijanje občutka za ritem.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1):

3. A. Naumovski – Tarataka (počasi)
4. A. Naumovski – Tarataka (srednje)
5. A. Naumovski – Tarataka (hitro)

DEKLICA ANČKA

CILJI:

Slušno prepoznavanje posameznih in raznolikih zvokov ob poslušanju kratke zgodbe; dinamične razlike (piano – tiho, forte – glasno).

NAPOTKI:

Ob poslušanju zgodbe Deklica Ančka se učenci seznaniijo z različnimi zvoki, ki so integralni neverbalni del zgodbe na posnetku.

OPOMBE:

Največ pozornosti posvetimo zvonjenju ur. Učence povabimo, naj bodo pozorni na jakost zvonjenja ur. Prva ura zveni tiho (piano), tudi druga ura zveni tiho (piano), tretja ura pa zveni glasno (forte). Učenci napišejo na dopolnilne črte v tekstu, s kakšno jakostjo so ure zvonile (tiho – tiho – glasno).

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 6. A. Naumovski: Deklica Ančka (zvoki: kopanje, sušenje las s sušilcem, česanje, krtačenje zob, zvonjenje prve ure, zvonjenje druge ure, smrčanje, zvonjenje tretje ure, mamin glas).

DEKLICA ANČKA

A. NAUMOVSKI – DEKLICA ANČKA

DAN SE JE NAGIBAL K VEČERU IN SE JE

JE, DA BO ŠLA SPAT BOLJ ZGODAJ, SAJ MORA

ŠOLSKI DAN. SE JE, SI S SUŠILCEM,

JE, DA BO ZAMUDILA ŠOLO, ZATO JE NAVILA TRI

PRIŠLO IN ZAZVONILA JE PRVA

OGLASILA SE JE DRUGA ,

 JE TIKTAKALA IN NATO JE ZVONEC V TRETJE

 . MED TEM JE STOPILA V SOBO

PRIPRAVI, DA NE ZAMUDIŠ PRVEGA ŠOLSKEGA DNE."

PRIPRAVLJALA NA VEČERNI POČITEK. ODLOČILA SE

ZJUTRAJ ZGODAJ VSTATI, KAJTI ČAKA JO PRVI

SE POČESALA IN TER OBLEKLA . BALA SE

 , DA JO PREBUDIJO. ZA JE

_____ . Vendar je .

JE ŠE ZMERAJ IN GLASNO ZASMRČALA.

ZAZVONIL _____ IN NAŠA ZASPANKA SE JE

IN REKLA: "VSTANI, , VSTANI IN SE HITRO

NAPOTKI:

Za isto učno enoto je na zgoščenki na razpolago še nekaj novih zvokov. Na strani 14 v delovnem zvezku pa so pripadajoče slike. Učenci naj obkrožijo tiste sličice, ki ponazarjajo zvoke primerne za bujenje. Tistega, ki jim je najbolj všeč, naj obkrožijo dvakrat. Za bujenje neprimerne zvoke pa naj prekrižajo.

OBKROŽI TISTE SLIČICE, KI PONAŽARJAJO PRIMERNE ZVOKE ZA BUJENJE.

TISTI ZVOK, KI TI JE NAJBOLJ VŠEČ, OBKROŽI DVAKRAT.

ZA BUJENJE NEPRIMERNE ZVOKE PREKRIŽAJ.

14

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 7. elektronska ura, 8. glasbena skrinjica, 9. ura na uteži, 10. budilka, 11. glas mame, 12. ura s kukavico, 13. kravji zvonec, 14. mukanje, 15. zvonik, 16. petelin.

Ali veš, kdo na vasi zjutraj prvi vstane in prebudi zaspane? (Učenci naj na dopolnilno črto napišejo besedo PETELIN.)

KI KI RI

Naučimo se novo pesmico: **A. NAUMOVSKI – KI KI RI**

CILJI: Poslušanje in spoznavanje nove pesmice;
igranje na male inštrumente po ritmičnem zapisu;
različni načini interpretacij.

NAPOTKI: Učitelj se pogovori z učenci o tem, da vsako pesmico lahko izvedemo na več načinov. S tem, da spremenimo zasedbo ali pa pojemo v različnih razpoloženjih, se spremeni tudi vzdušje v skladbici ali pesmici ... (temu pravimo različne interpretacije). S skupnimi močmi ugotovijo, da lahko:

- pojemo,
- pojemo in igramo na inštrumente,
- igramo na inštrumente,
- pojemo in plešemo,
- ritmično enakomerno izrekamo besedilo.

Po pogovoru učitelj nauči učence pesem zapeti, nato učenci pesem izvajajo na tri načine:

1. pojejo,
2. pojejo in igrajo na male inštrumente,
3. ritmično enakomerno izrekajo besedilo, in sicer v različnih razpoloženjskih izrazih, na primer: skrivnostno, pogumno, veselo ...

16

17

ZVOČNI ZAPIS (CD): 17. A. Naumovski – Ki ki ri (vokalno-inštrumentalna izvedba)

18. A. Naumovski – Ki ki ri (inštrumentalna spremljava)

A. Naumovski: **KI KI RI**

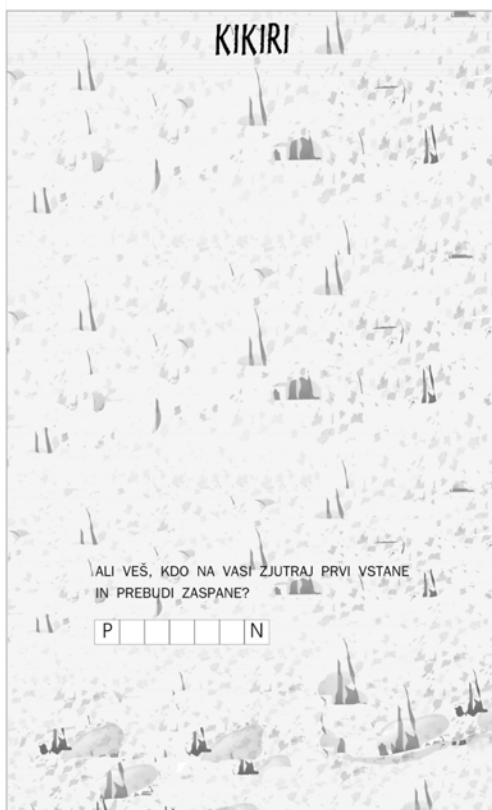
**Ko ko ko ko ko ko dak,
naš petelin je junak.
Putke čuva noč in dan,
za lisico ni nam mar.
Vsak dan zjutraj vse zbudi,
ki ki ri ki ki ki ki.**

KO KO KO KO KO KO - DAK, NAŠ PE - TE - LIN JE JU - NAK.

PU - TKE ČU VA NOČ IN DAN, ZA LI - SI - CO NI NAM MAR.

VSAK DAN ZJU - TRAJ VSE ZBU - DI, KI KI - RI - KI KI KI KI.

15

GLASBA GOVORI

Poslušajmo: **E. GRIEG – JUTRO**

CILJI: Doživljajsko poslušanje glasbe;
razumevanje povezave med barvami in zvoki

NAPOTKI: Učenci zaprejo oči, nekaj časa poslušajo skladbo, ko pa si glede na glasbo izberejo primerno barvo (lahko tudi več barv), s katero bodo "barvali skladbo", začnejo barvati na prazno stran 18 v delovnem zvezku. Ta učna enota bi bila, seveda po presoji učitelja, primerna tudi za ustvarjanje s tempera barvicami na risalnem listu, kar bi omogočilo razstavo slik pod naslovom "Barvni zvoki jutra" ali pa "Jutro v barvah". V vsakem primeru naj učenci ne rišejo vsebine, temveč naj z barvo izrazijo svoj osebni stik z glasbo ali celo s posameznimi toni. Vse prepustimo njihovi domišljiji in občutenju.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 19. E. Grieg – Jutro

OPOMBA: Povezava med zvoki in barvami ni samo domišljajska igra, ampak ima svojo osnovo v vibracijah in energiji, kot to dojemajo modreci vzhodnjaških šol (tako na primer tibetanski budisti povezujejo določen zvok in določeno barvo pri vajah s čakrami – energetskimi centri), pa tudi nekateri sodobni skladatelji, na primer Aleksander Skrjabin in Olivier Messiaen, ki sta z določenimi tonovskimi načini povezovala določene barve. Spet drugi spajajo zvene inštrumentov z barvnimi odtenki. Tako je na primer Franz Liszt zahteval od glasbenikov pri orkestrski vaji, naj igrajo bolj višnjevo. Thomas Mann pa je govoril o rjavem tonu violončela ... Takšno poslušanje je glasbeni teoretik in skladatelj J. L. Hoffman že leta 1786 poimenoval "barvni posluh". Te povezave so del intuitivne preciznosti, ki jo imenujemo muzikalnost.

GLASBA GOVORI

E. GRIEG – JUTRO

PO KOROŠKEM PO KRAJNSKEM

Naučimo se novo pesmico: **LJUDSKA – PO KOROŠKEM PO KRAJNSKEM**

CILJI: Spoznavanje in izvajanje nove pesmi;
ustvarjanje pozitivnega odnosa do slovenskega ljudskega izročila.

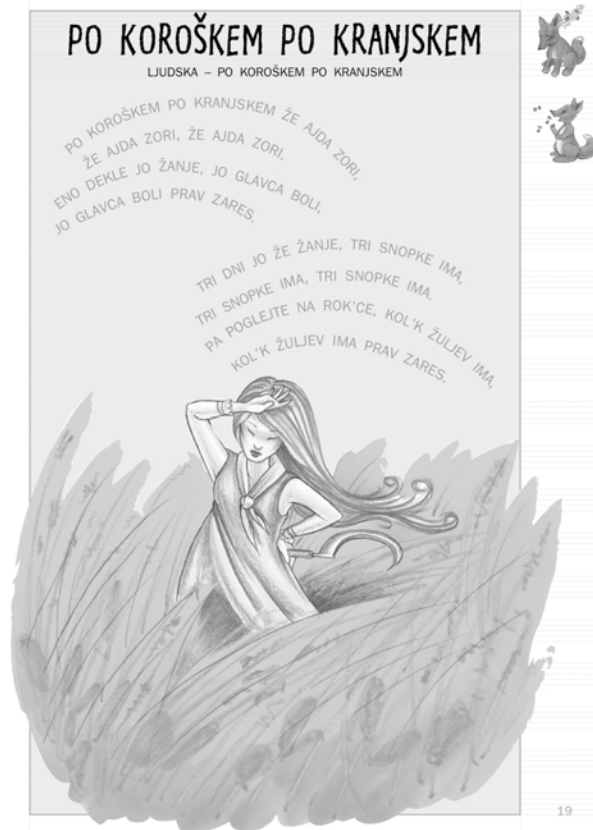
OPOMBE: *Prve učne enote so se vsebinsko naslanjale na šolo, sedaj pa se bomo preselili na deželo, da spoznamo pesmi naših babic in dedkov. To so pesmi, ki so povezane z naravo in življenjem na kmetih, ki so nastale ob kmečkih opravilih, pri druženju in ob različnih priložnostih. Takrat ko učenci ravno zakorakajo v novo šolsko leto, je narava najbolj bogata in ponuja dozorele sadeže. September je čas kmečkih opravil, kot so obiranje sadja, žetev ajde in mlatev pšenice ... Žitarica, ki jo poznamo pod imenom ajda, je poletni posevek, ki šele jeseni pobeli širna polja s svojim rožnato – belim cvetjem. Ajdo so v starih časih žele s srpom žene in dekleta, ki se jim je reklo žanjice. Ob teh delovnih prilikah je nastalo mnogo pesmi in nekaj se jih bomo naučili.*

NAPOTKI: Po uvodnem pogovoru (glej opombe) učenci poslušajo pesem z zgoščenke. Pesem lahko izvaja tudi učitelj. Temu sledi skupno petje. Učenci naj pesem zapojejo tudi ob instrumentalni spremljavi, ki je na zgoščenki.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1):

20. Ljudska – Po Koroškem po Kranjskem (vokalno-instrumentalna izvedba)

21. Ljudska – Po Koroškem po Kranjskem (instrumentalna spremljava)

Ljudska: **PO KOROŠKEM PO KRANJSKEM**

PO KO - RO - ŠKEM PO KRANJ - SKEM ŽE AJ - DA ZO - RI, ŽE
AJ - DA ZO - RI, ŽE AJ - DA ZO - RI. E - NO DE - KLE JO
ŽA - NJE, JO GLAV - CA BO - LI, JO GLAV - CA BO -
-LI PRAV ZA - RES

**1. Po Koroškem po Kranjskem že ajda zori,
že ajda zori, že ajda zori.
Eno dekle jo žanje, jo glav'ca boli,
jo glav'ca boli prav zares.**

**2. Tri dni jo že žanje, tri snopke ima,
tri snopke ima, tri snopke ima.
Pa poglejte na rok'ce kol'k žuljev ima,
kol'k žuljev ima prav zares.**

**3. Tri dni jo že mlati, tri litre ima,
tri litre ima, tri litre ima.
Pa poglejte na očke, vse solzne ima,
vse solzne ima prav zares.**

ZVOČILA

Ponuja nam jih narava.
Naredimo jih iz uporabnih ali odpadnih materialov.

NAPOTKI: Učitelj učencem z uvodnimi besedami pove, da nam narava nudi mnoge, za človeka nujno potrebne, koristne in zanimive dobrine. Že v prejšnjem šolskem letu so učenci iz naravnih materialov izdelali nekaj zvočil. Letos bodo že znani paleti zvočil dodali še nekaj novih. Učitelj se pogovori z učenci, kakšne materiale naj prinesejo k naslednji učni uri. Ko imajo potrebne materiale, učenci pod vodstvom učitelja izdelajo zvočila. Zaželeno je, da s skupnimi močmi, z bistrimi glavami, z domišljijo in kreativnostjo ustvarijo nove različice že ustaljenih oblik zvočil. Pa poglejmo, kaj nam ponuja narava.

ZVOČILA – PONUJA NAM JIH NARAVA

20

A. Orehovo drevo nam daje plod oreh. Iz dveh orehovitih lupin naredimo zvočilo tako, da z njima udarjamo ali pa ju drgnemo drugo ob drugo. Tako dobimo dva različna zvoka.

B. Divji kostanj ima plod, ki se uporablja za krmo živali. Kostanj lahko oblikujemo tudi v krasno – iz dveh kostanjev naredimo zvočilo tako, da z enim udarjamo ob drugega. V kostanj zabodemo tanjšo, na enem koncu priostreno palico (npr. od nabodala), ki služi za držalo. Tako dobimo zvočilo, s katerim tolčemo po različnih površinah. Kostanje stresemo v srednje veliko plastično posodo, ki jo zapremo s plastičnim pokrovom. Posodo stresamo v vse smeri in dobimo zvok, ki spominja na grmenje.

C. Iz koruznih storžev naredimo pokalice.

Č. Dva različna kamna, od katerih naj bo eden malo večji in ploščat. Z manjšim kamnom tolčemo po večjem. Za lepši videz lahko kamna pobarvamo s tempera barvami.

D. Tudi buče, ki rastejo na polju, so lahko izvrstno zvočilo. Najprimernejše so že posušene buče, ob stresanju njihova semena v notranjosti ropotajo. Prazno bučo pa lahko napolnimo s koruznim zrnjem ali z brinovimi jagodami.

E. Na sprehodu po parku lahko nabereemo 15 do 25 cm dolge rjave stroke gledičevke (podobni so rožičem), ki ob stresanju ropotajo.

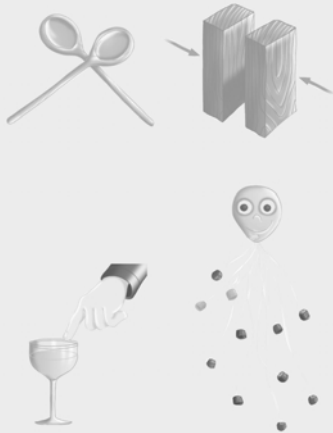

21

Pa si oglejmo in naredimo še nekaj zvočil iz uporabnih ali odpadnih materialov.

ZVOČILA - NAREDIMO IZ UPORABNIH ALI ODPADNIH MATERIALOV

22

23

F. Dve leseni žlici tolčemo eno ob drugo.

G. Dva lesena ploha, oziroma dve malo debelejši ploščici, da ju lahko držimo po robu, tolčemo drugo ob drugo.

H. Zveneča hobotnica – zamaške od sadnih sokov ali mineralne vode preluknjamo in jih privežemo na tanke vrvice različnih dolžin. Nato konce vrvic povežemo v vozle in tako narejeno zvočilo stresamo ali po njem udarjamo z roko. Za lepši videz lahko iz lepenke naredimo glavo hobotnice, ki jo prilepimo na vozle zvočila.

I. Vkozarec nalijemo vodo, v njej namočimo prst in krožno drgnemo po robu, dokler vibracija ne preide v zven.

J. V rob plastičnega lončka točno na premeru naredimo dve zarezi, čez njiju in prek dna napeljemo gumico tako, da je čimbolj napeta. Po njej brenkamo.

K. Več kozarcev ali steklenic uglasimo v različne tonske višine tako, da vanje nalijemo različne količine vode, nato pa po njih udarjamo s primernim udaralom.

L. V plastičen lonček stresemo riž ali kakšno drugo zrnje. Lonček pokrijemo s plastično vrečko (če je prevelika jo malo porežemo) in jo pritrdimo z elastiko. S stresanjem izvajamo različne zvoke.

SPOZNAJMO INŠTRUMENTE

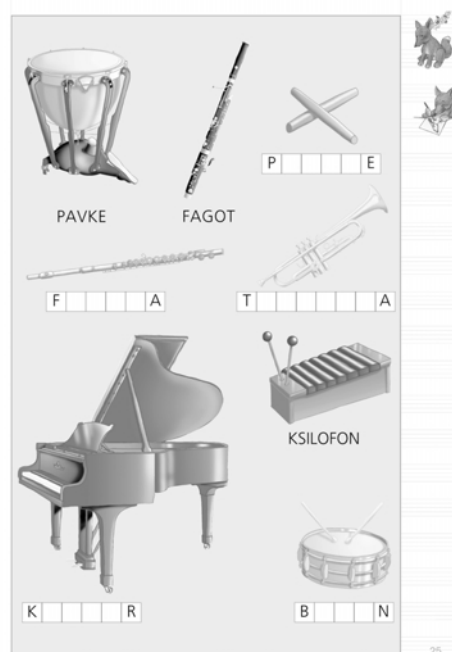
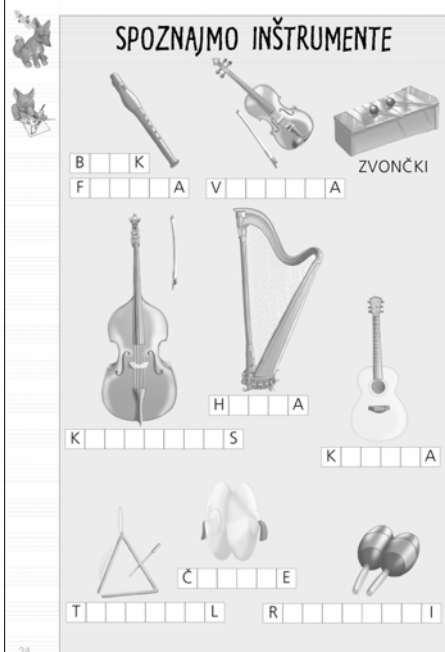
CILJI: Spoznavanje inštrumentov;
slušno prepoznavanje zvokov inštrumentov;
vizualno prepoznavanje oblike inštrumentov.

NAPOTKI UČENCEM: Drevesa nam ne dajejo samo plodov, ampak tudi les. Oglejmo si inštrumente, nato pa s skupnimi močmi ugotovimo, kateri inštrumenti so narejeni iz lesa in kateri ne. Učenci naj obkrožijo inštrumente, ki niso narejeni iz lesa. Nekatere inštrumente so spoznali že prejšnje leto, nekaj novih inštrumentov pa bodo spoznali letos.

NAPOTKI: Učenci si skupaj z učiteljem ogledajo inštrumente v učbeniku. V prejšnjem šolskem letu so spoznali: blok flavto, violino, kitaro, kontrabas, harfo, trobento, flavto, klavir, harmoniko, palčke, boben, ropotulji, činele in triangel. Letos pa bodo spoznali, kako izgledajo in kako zvenijo ksilofon, zvončki, fagot in pavke. Za vsak inštrument jim učitelj predvaja zvok, ki je na zgoščenki, slike pa so v delovnem zvezku. Pri prepoznavanju že znanih in pri spoznavanju novih inštrumentov se učitelj z učenci pogovori o posameznem inštrumentu: kako inštrument izgleda (slike so v delovnem zvezku), kako se na inštrumente igra, kako inštrument zveni (poslušanje z zgoščenke). Nato naj učitelj predvaja posnetke še enkrat, vendar v drugačnem zaporedju, učenci pa naj ugičajo, kateri zvok pripada kateremu inštrumentu.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 22. blok flavta, 23. violina, 24. kontrabas, 25. klavir, 26. ksilofon, 27. harfa, 28. kitara, 29. fagot, 30. pavke, 31. palčke, 32. flavta, 33. trobenta, 34. zvončki, 35. ropotulji, 36. triangel, 37. boben, 38. činele.

OPOMBE: Pričujoča vsebina je glede na zahtevnost (pozornost, aktivno sodelovanje ...) dokaj kompleksna, zato predlagam, da se obravnava več ur.

INŠTRUMENTI IGRAJO GLASNO, TIHO, NARAŠČAJOČE, POJEMAJOČE

CILJI: Prepoznavanje posameznih inštrumentov;
dinamične razlike (glasno, tiho, naraščajoče, pojemajoče).

NAPOTKI: Učenci si z učiteljem ogledajo slike inštrumentov v delovnem zvezku in vsak inštrument poimenujejo. Nato poslušajo posnetke posameznih inštrumentov z zgoščenke. Učitelj jim pove, da se lahko na inštrumente igra različno: glasno, tiho, naraščajoče, pojemajoče, zato naj pozorno poslušajo, s kakšno jakostjo (tiho, glasno, naraščajoče, pojemajoče) igrajo posamezni inštrumenti na zgoščenki. Po poslušanju svoje ugotovitve o dinamiki posameznih inštrumentov napišejo v delovni zvezek.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 39. trobenta; 40. violina; 41. pavke; 42. klavir; 43. boben; 44. kontrabas; 45. flavta; 46. činele; 47. triangel;

INŠTRUMENTI IGRAJO GLASNO,

26

TIHO, NARAŠČAJOČE, POJEMAJOČE

27

OBARVAJMO TONE

CILJI:

Slušno prepoznavanje zvokov instrumentov;
razumevanje povezave med barvami in zvoki – barvni toni

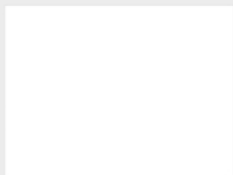
NAPOTKI:

Ob večkratnem poslušanju značilnih tonov vsakega instrumenta naj učenci (vsak zase) po lastnem občutku in presoji izberejo barvo za vsak instrument in pobarvajo v delovnem zvezku kvadrat, ki je poleg slike.

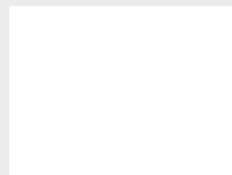
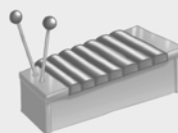
ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 48. violina; 49. flavta; 50. trobenta; 51. fagot; 52. ksilofon; 53. kontrabas

OBARVAJMO TONE

28

29

MLADI MUZIKANTI

Naučimo se novo pesmico: **LJUDSKA – MLADI MUZIKANTI**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
gibanje ob izvajanju pesmice (posnemanje igranja na inštrumente).

NAPOTKI: Učitelj najprej predvaja pesem z zvočnega zapisa. Po poslušanju učitelj nauči učence pesem zapeti z metodo posnemanja besednih in pevskih fraz. Ko jo znajo, naj ob petju posnemajo gibe, ki ponazarjajo igranje na inštrument, ki ga določena kitica opeva:

- v drugi kitici posnemajo igranje na gosli (violino),
- v tretji kitici posnemajo igranje na piščal,
- v četrti kitici posnemajo igranje na boben,
- v peti kitici posnemajo igranje na trobento,
- v šesti kitici posnemajo igranje na kontrabas.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 54. Ljudska – Mladi muzikanti (vokalno-inštrumentalna izvedba)
55. Ljudska – Mladi muzikanti (inštrumentalna spremljava)

MLADI MUZIKANTI

Ljudska

MI MU - ZI - KAN - TI SMO VE - SE - LO PO - JE - MO

TRA - LA LA - LA, TRA - LA - LA - LA, TRA - LA - LA - LA,

TRA - LA - LA TRA - LA - LA - LA - LA

**1. Mi muzikanti smo,
veselo pojemo:
tralalala, tralalala,
tralalala, tralala,
tralalala, tralalala,
tralalalala.**

**2. Mi muzikanti smo,
na gosli godemo:
cigu, migu, cigu, migu,
cigu, migu, cigu, mig,
cigu, migu, cigu, migu,
cigu, migu, cig.**

**3. Mi muzikanti smo,
na piščalko piskamo:
fiju, fiju, fiju, fiju,
fiju, fiju, fiju, fi,
fiju, fiju, fiju, fiju,
fiju, fiju, fi.**

**4. Mi muzikanti smo,
na boben tolčemo:
rom pom pom pom, rom pom pom pom,
rom pom pom pom, rom pom pom,
rom pom pom pom, rom pom pom pom,
rom pom pom pom pom.**

**5. Mi muzikanti smo,
s trobento trobimo:
trrararara, trrararara,
trrararara, trrarara,
trrararara, trrararara,
trrarararara.**

**6. Mi muzikanti smo,
na bas zdaj žagamo:
žiga, žaga, žiga, žaga,
žiga, žaga, žiga, žag,
žiga, žaga, žiga, žaga,
žiga, žaga, žig.**

NA KONCERTU

1. del

CILJI: Širjenje glasbenega besednjaka (spoznavanje in pomen); slušno prepoznavanje inštrumentov.

NAPOTKI: Učitelj povpraša učence, če je kdo že bil na kakšni glasbeni prireditvi. Po uvodnem pogovoru si ogledajo sliko v delovnem zvezku (slika koncerta). V sproščenem razgovoru učitelj razloži učencem nove glasbene besede:

POSLUŠALCI so ljudje, ki gredo na koncert in poslušajo glasbo.

KONCERT je prireditev, kjer se občinstvo zbere v dvorani, enako kot v kinu ali gledališču, na odru pa glasbeniki pojejo in igrajo na glasbila.

ORKESTER je velika skupina glasbenikov, ki vsi naenkrat igrajo na inštrumente.

DIRIGENT je vodja orkestra, ki glasbenikom s kretnjami rok v zraku kaže, kako hitro, glasno in na kakšen način naj igrajo. Ponavadi drži v desni roki dirigentsko palico.

SKLADATELJ je glasbenik, ki glasbo zapiše v poseben, notni zvezek. Namesto črk uporablja znake, ki jih imenujemo note.

2. del

NAPOTKI: Učenci si skupaj z učiteljem ogledajo v delovnem zvezku slike izvajalcev, nato jim učitelj predvaja pripadajoče posnetke z zvočnega zapisa. Pod sliko vsakega glasbenika je besedilo, ki ga dopolnijo. Na primer: Glasbenik, ki igra klavir, je **PIANIST**.

Ko učenci poslušajo posnetek zbora, naj jih učitelj vpraša, kako se imenuje tisti, ki zbor vodi.

ZBOROVODJA, kot že beseda pove, je glasbenik, ki vodi zbor.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 56. flavtist; 57. zbor; 58. pevka; 59. violinist; 60. pianist

3. del

NAPOTKI:

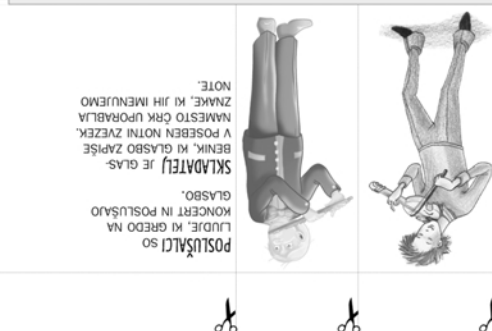
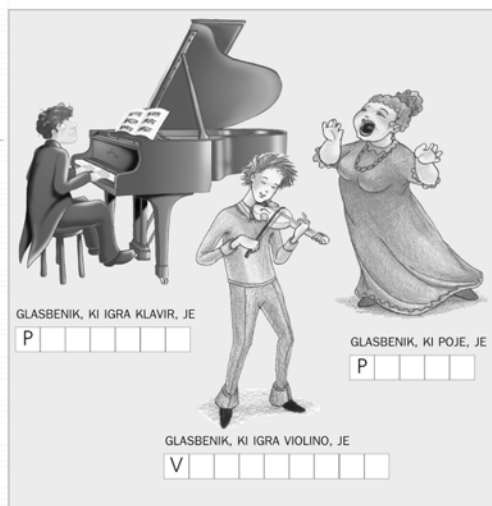
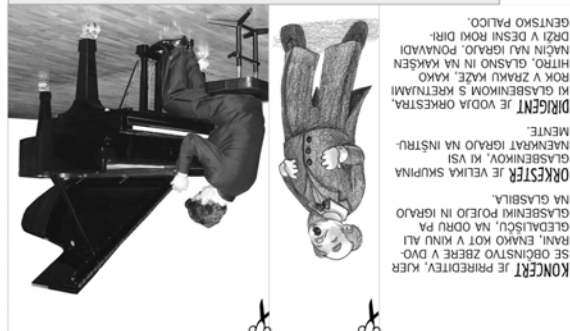
Na straneh 31 in 33 je spodnji del lista možno upogniti (najprej učenci slike izvajalcev obrežejo), tako da se pred orkestrom pojavijo posamezni glasbeniki, ki so jih učenci slušno prepoznali na odlomkih (2. del). Isti izvajalci se predstavijo še enkrat, tokrat pred zvočno kuliso orkestra. Ob poslušanju posameznega zvočnega primera, naj učitelj povabi učence, da povedo, kdo je igral na posnetku? Če poslušajo na primer koncert za klavir in orkester, bodo verjetno razložili klavir in orkester. Lahko pa bomo dobili tudi pestrejške odgovore, kot so: nekdo je igral klavir, pa violine smo slišali, tudi flavta je bila vmes ... (vse to so seveda pravilni odgovori).

ZVOČNI ZAPIS (CD 1):

61. E. Grieg – Koncert za klavir in orkester
62. W. A. Mozart – Koncert za flavto in orkester v G – duru, K. 313
63. F. Mendelssohn – Koncert za violino in orkester op.64 v e – molu, allegro molto appassionato
64. W. A. Mozart – Kantata: Radost prostozidarjev, K. 471

OPOMBA:

Pričujoča vsebina je glede na zahtevnost (pozornost, aktivno sodelovanje ...) dokaj kompleksna, zato predlagam, da se obravnava več ur.

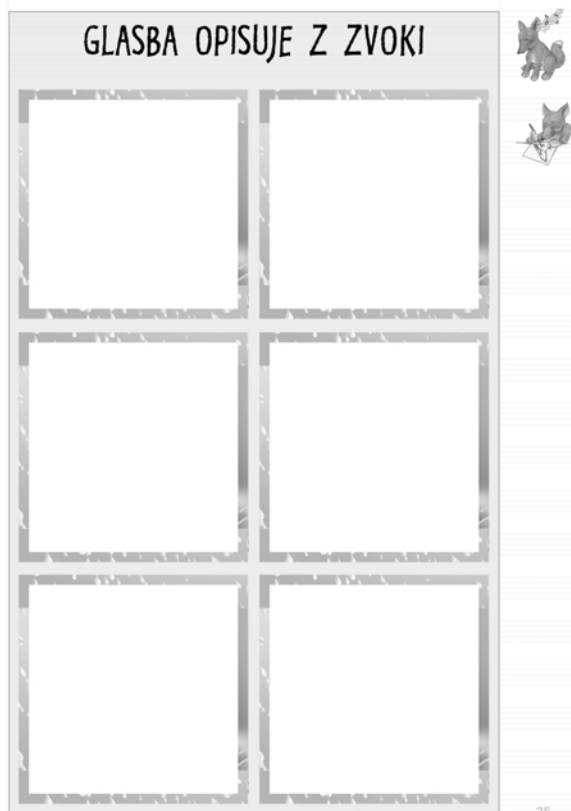

GLASBA OPISUJE Z ZVOKI

CILJI: Sposobnost uživanja v glasbene vsebine.

NAPOTKI: Ob poslušanju glasbenih primerov naj učenci ugotovijo, katero sliko narave ponazarja posamezna skladba. Na razpolago so tri nalepke, ki upodabljajo grmenje, dež in morje. Po poslušanju posamezne skladbe učitelj določi nekaj časa za sproščen skupen pogovor, v katerem učenci primerjajo svoje ugotovitve. Ko primere poslušajo znova, se posvetujejo, s katerimi zvočili in na kakšen način bi se najbolj avtentično približali predvajanemu zvoku. Poleg prostora za nalepke je na razpolago tudi prostor, v katerega učenci narišejo ali napišejo imena zvočil, ki bi jih uporabili.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 65. M. Horak / A. Naumovski – Grmenje (improvizacija za klavir)
66. A. Naumovski – Dež
67. A. Naumovski – Morje

GLASBA GOVORI

Poslušajmo: **C. DEBUSSY – SIRINKS**

CILJI: Doživljajsko poslušanje glasbe;
prenos glasbenih vtisov v snov za oblikovanje.

NAPOTKI: Učenci najprej zgnetejo glino, da postane prožna. Nato nekaj časa poslušajo glasbo in začnejo gnesti glino s prsti in z dlanmi ... Učitelj naj najprej usmeri pozornost učencev na poslušanje in jih spodbuja, naj gnetejo, dokler ne najdejo v glasbi tistega momenta, ki ga bodo začutili kot primerne za odtis v glino. Tedaj je "izdelek" dokončan. Tistim, ki se pri tej novi nalogi ne znajdejo, naj učitelj (vsakemu posebej) pomaga tako, da ga prime za roke, potem z začetnimi vzgibi skupaj oblikujeta glino ob glasbi, dokler učitelj ne začuti, da je učenec začel oblikovati samostojno. Nekateri učenci se bodo posvetili zgolj ritmu, drugi pa melodiji. V kolikor je za učenca tak pristop preveč "abstrakten", naj ga učitelj opogumi, da si ob poslušanju glasbe zamisli lik, na primer živalico ali rastlino, in jo upodobi.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 68. C. Debussy – Sirinks

GLASBA GOVORI

ZIMA

ZIMSKA PRAVLJICA

Poslušajmo skladbo za orkester: **A. NAUMOVSKI – ZIMSKA PRAVLJICA**

CILJI: Sposobnost uživanja v glasbene vsebine;
likovno ustvarjanje;
skupinsko delo.

NAPOTKI: Učitelj pove učencem, da bodo poslušali glasbeno pravljico, vendar bo ta pravljica opisana le z zvoki. Za vsak lik, ki nastopa v pravljici, učitelj predvaja kratek glasbeni odlomek – moment (približno 0.25 s), ki predstavlja posamezen lik. Ko učitelj predstavlja nastopajoče like v pravljici, pred vsakim poslušanjem prebere uvodne besede:

1. predstavitev – Uvod fanfar, ki povedo, da se pravljica dogaja na gradu.
2. predstavitev – Princeza (je izjemno lepa in tenkočutna. Njene prijateljice so ptice, z njimi se pogovarja na grajskem vrtu.).
3. predstavitev – Kralj (je njen oče, pravičen mož, ki modro vlada kraljevini).
4. predstavitev – Čarovnica (je zlobna in ne prenese, da bi bil kdo srečen in zaljubljen. Da bi lažje nagajala dobrim ljudem, se spremeni v dvorno damo in se prikupi kralju.).
5. predstavitev – Hrabri vitez (je postaven in pogumen mladenič, ki ga vedno in povsod spremlja zvesti sokol).
6. predstavitev – Ptičice.
7. predstavitev – Konj.

Ko učitelj učencem predstavi nastopajoče – besedno in zvočno, sledi poslušanje pravlјice, ki je sestavljena iz sedmih glasbenih momentov. Prva slika je že narisana v delovnem zvezku, naloga cele skupine pa je, da si ob poslušanju ustvari skupno zamisel o poteku pravlјice in jo nato v še šestih slikah v delovnem zvezku tudi nariše. Pri risanju lahko posamezniki dodajo tudi svoje individualne elemente.

UČITELJU: Učencem naj bo učitelj v pomoč. Na primer po poslušanju posameznega momenta naj sledi skupni pogovor, v katerem učitelj vpraša učence katera od predstavljenih oseb je bila opisana z glasbo; kaj menijo, da je ta oseba naredila; je bila vesela ali žalostna; se je s kom pogovarjala. Če smo pozorni, lahko v skladbi prepoznamo vse like.

Potek zgodbe je zapisan le informativno, za oporo. Ker gre za doživljajsko poslušanje glasbe, naj bo potek pravlјice v prvi vrsti odvisen od posameznika in od skupine.

1. glasbeni moment – Princesa se sprehaja po grajskem vrtu, priletijo ptičice, ki princesi zapojejo pesmico.

2. glasbeni moment – Na sprehod se odpravi še kralj in se pridruži svoji hčeri – princesi, s katero se pogovarja.

3. glasbeni moment – Mimo pride čarovnica, prepodi ptice in prestraši princeso.

4. glasbeni moment – Kralj pokliče viteza in ga prosi, naj prepodi čarovnico.

5. glasbeni moment – Princesa in vitez se srečata in si postaneta všeč, vendar čarovnica ne počiva s svojimi čarovnijami ...

6. glasbeni moment – Vitez in čarovnica se srečata.

7. glasbeni moment – Princesa in hrabri vitez se poročita, odjezdita na konju, spremlja ju njegov zvesti sokol in seveda živita srečno do konca svojih dni.

OPOMBA: *Pričujoča vsebina je glede na zahtevnost (pozornost, aktivno sodelovanje ...) dokaj kompleksna, zato predlagam, da se obravnava več ur.*

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): **69.** uvod; **70.** princeska; **71.** kralj; **72.** čarovnica; **73.** hrabri vitez; **74.** ptičice; **75.** konj;

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): **76.** 1. glasbeni moment;
77. 2. glasbeni moment;
78. 3. glasbeni moment;
79. 4. glasbeni moment;
80. 5. glasbeni moment;
81. 6. glasbeni moment;
82. 7. glasbeni moment;

SNEŽENI MOŽ

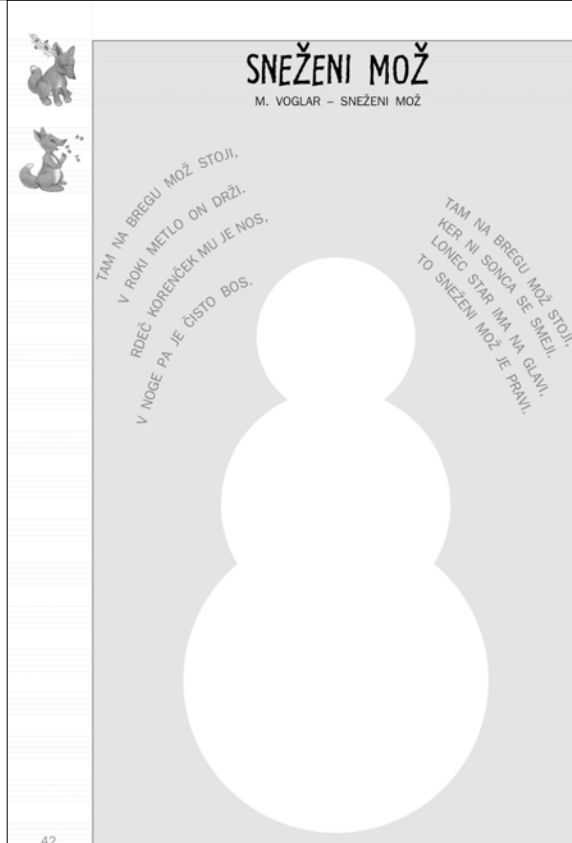
Naučimo se novo pesmico: **M. VOGLAR – SNEŽENI MOŽ**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
izmišljanje gibov;
oblikovanje spremljave za instrumente;
skupinsko delo;
likovno ustvarjanje.

NAPOTKI: Učitelj se z učenci pogovarja o zimskem času in o zimskih zabavah, kot so smučanje, kepanje, izdelovanje snežaka. Po uvodnem pogovoru učitelj nauči učence pesem zapeti z metodo posnemanja besednih in pevskih fraz. Nato pesmico utrjujejo. Sledi izbiranje instrumentov in kreativna naloga: učenci naj sami ali s pomočjo učitelja ustvarijo spremljavo za instrumente. Tisti, ki ne igrajo na instrumente, pa si k pesmici izmislijo plesne gibe. Pojeta naj obe skupini učencev, tista, ki pleše, in tista, ki igra. Nato skupini vlogi zamenjata. Po končani glasbeno plesni dejavnosti učenci v delovni zvezek dorišejo sneženega moža.

OPOMBE: *S to vajo razvijamo in urimo sposobnost dvojne dejavnosti.*

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): **83.** M. Voglar – Sneženi mož (vokalno–instrumentalna izvedba)
84. M. Voglar – Sneženi mož (instrumentalna spremljava)

M. Voglar: **SNEŽENI MOŽ**

**1. Tam na bregu mož stoji,
v roki metlo on drži.
Rdeč korenček mu je nos,
v noge pa je čisto bos.**

**2. Tam na bregu mož stoji,
ker ni sonca se smeji.
Lonec star ima na glavi,
to sneženi mož je pravi.**

ZIMSKE IZMIŠLJARIJE

Uglasbimo pesmico: **A. NAUMOVSKI – ZIMSKI ČAS**

CILJI: Ustvarjanje melodije in spremljave;
vokalno-inštrumentalno izvajanje pesmi.

NAPOTKI: Učitelj nauči učence besedilo, nato skupaj ustvarijo melodijo. Ko je melodija narejena, si učenci sami ali s pomočjo učitelja izberejo inštrumente in ustvarijo spremljavo. Učence razporedimo v dve skupini. Sledijo inštrumentalne in vokalne vaje, nato pa vokalno-inštrumentalna izvedba. Skupini naj se menjavata. Tisti učenci, ki pojejo, bodo ob drugi izvedbi igrali in obratno.

ZIMSKI ČAS
A. NAUMOVSKI – ZIMSKI ČAS

HEJ VESELI ZIMSKI ČAS,
RADOST, SREČA JE PRI NAS.
MRAZ NE SEŽE DO KOSTI,
ZDAJ VESELI SMO PRAV VSI.

KMALU PRIDE ZDAJ MED NAS
VSEM NAM DRAGI DEDEK MRAZ.
IN PRIPELJAL BO S SANMI
KUP DARIL ZA ZIMSKE DNI.

A .Naumovski: **ZIMSKI ČAS**

**Hej veseli zimski čas,
radost, sreča je pri nas.
Mraz ne seže do kosti,
zdaj veseli smo prav vsi.**

**Kmalu pride zdaj med nas,
stari, dobri Dedek mraz.
In pripeljal bo s sanmi
kup daril za zimske dni.**

GLASBA GOVORI

Poslušajmo: **C. DEBUSSY – SNEŽINKE PLEŠEJO**

CILJI: Doživljajsko poslušanje glasbe;
likovno ustvarjanje.

NAPOTKI: Učenci se najprej sprostijo, umirijo, lahko tudi zaprejo oči in za trenutek “poslušajo tišino” ... Učitelj naj jim pove, da bodo poslušali glasbo in da lahko ob poslušanju skladbe vstopijo v glasbo kot v pravljico. Po poslušanju bodo narisali v delovni zvezek (ali po želji učencev in presoji učitelja na večji list papirja), kaj so ob glasbi videli oziroma doživeli. Medtem ko likovno ustvarjajo, naj posnetek poslušajo še enkrat. Učitelj naj na začetku ne izda naslova skladbice, vendar naj ponudi nekaj znamenj in napotkov, o čem glasba govori. Ko so risbe narisane, učitelj pove naslov skladbe, učenci pa o svojih doživetjih pripovedujejo – se pravi, da svojo sliko razložijo.

ZVOČNI ZAPIS (CD): 85. C. Debussy – Snežinke plešejo

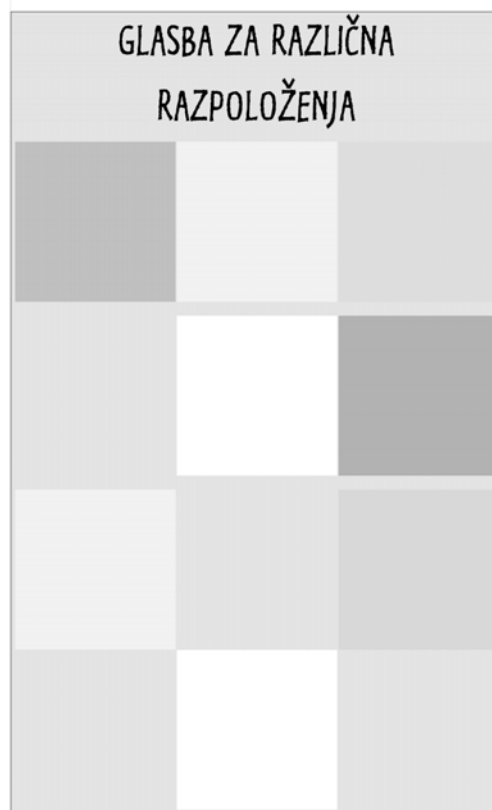
GLASBA GOVORI

GLASBA ZA RAZLIČNA RAZPOLOŽENJA

UČNI SMOTER: Doživljajsko poslušanje glasbe;
vživljanje v glasbene vsebine.

NAPOTKI: Učitelj predlaga učencem, naj mu povedo, kakšna je po njihovem mnenju lahko glasba in kakšno razpoloženje nam lahko pričara (veselo, žalostno, tiho, nežno, hitro, zaspano, ježno, glasno ...). Nato si učenci ob poslušanju odlomkov skupaj z učiteljem ogledajo narisane obraze (nalepke) in se odločijo, kateri najbolj odgovarja razpoloženju glasbenih primerov. Ob ponovnem poslušanju odlomkov, v drugačnem vrstnem redu, pa si učenci po svojem občutku izberejo obraze in jih nalepijo v razpredelnico.

OPOMBE: *Vsa glasba je večplastna. Razpoloženje, ki je predlagano, se nanaša izključno na odlomek in ne na celo skladbo. Če učenec začuti eno od plasti, je smisel tega smotra izpolnjen. Če pa se učenec izrazi z opisom podobe ("to je pa tako kot da se dva viteza borita"), ... je to lahko sinonim za jezo. Kadar je učenčeva izbira drugačna, kot je učitelj pričakoval, naj ga ne popravlja. Gre predvsem za to, da se učenec vživi v glasbo in izbere po svojem občutku in presoji. Pričujoča vsebina je glede na zahtevnost (pozornost, aktivno sodelovanje ...) dokaj kompleksna, zato predlagam, da se obravnava več ur.*

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): veselo (praznovanje) **86.** G. Bizet – Carmen suita št. 1 (Les Toreadors)
veselo (zmaga) **87.** G. F. Händel – Water music suite št. 2 v D – duru, HWV 349,
žalostno (predano) **88.** W. A. Mozart – REQUIEM v d – molu, KV 626
Lacrimosa dies illa)
žalostno (obupano) **89.** F. Chopin – Mazurka v f – molu
nežno (tolažeče) **90.** F. Chopin – Koncert za klavir in orkester
nežno (žalostno) **91.** P. Tchaikowsky – Labodji ples
hitro (napeto) **92.** Zith – Eternnity
hitro (razburjeno) **93.** Keith Jarrett – Koncert v živo (Köhl n)
prestrašeno (strah) **94.** Musogrsky – Noč na golem hribu

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): tiho (mirnost) **1.** Gavin Bryans
razmišljajoče (mirno) **2.** Shih / Hui Chen – 66 times
razmišljujoče (razburjeno) **3.** J. Matičič – Sonata za klavir
uspavano (tiho) **4.** F. Liszt – Pastirji ob jaslicah
glasno (navdušeno) **5.** L. von Beethoven – Simfonija št. 9 op. 125 v d – molu
glasno **6.** C. Orff – Carmina burana

GIBANJE OB GLASBI

CILJI:

Spontano gibanje ob glasbi;
razvijanje občutka za ritem;
ritmično sproščanje energije.

NAPOTKI:

Učitelj predvaja posnetek z zvočnega zapisa, učenci pa se začnejo svobodno gibati po prostoru. Učitelj naj jih spodbudi, da se čimbolj predajo ritmu in zaplešejo s polno energijo.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2):

- 7. Satori
- 8. Armand Frydman – D. Hekimian – N'Toun
- 9. Dead Can Dance – Mother Tongue

NARIŠIMO GIBANJE TONOV

CILJI:

Urjenje občutka za prenos slušnih impulzov v grafične oblike; prepoznavanje ritma in tonske višine.

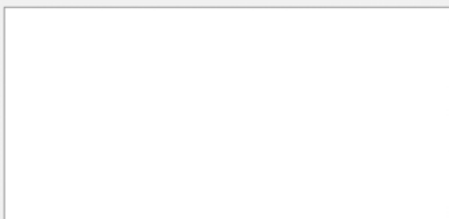
NAPOTKI:

Na zgoščenki je 6 primerov signalnih tonov. Učenci naj vsak signal poslušajo po večkrat, nato pa po svoji zamisli narišejo gibanje tega zvoka v delovni zvezek. Ker ta učna enota predstavlja novost, naj učitelj nariše na tablo elemente, ki so za oblikovanje signalnih tonov najbolj prikladni: večje in manjše pike, krajše in daljše ter tanjše in debelejše črte, neenakomerne packe, vijuge, špirale, cik-cak črte, trikotnike, krogce, kvadratke ... Le če se učenec ne znajde, naj mu učitelj pomaga pri izbiri, sestavi in prostorski ureditvi elementov za posamezen signalni ton.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **10.** prvi signal; **11.** drugi signal; **12.** tretji signal; **13.** četrti signal; **14.** peti signal; **15.** šesti signal

NARIŠIMO GIBANJE TONOV

46

47

PUSTNA

Naučimo se novo pesmico: **A. KRALJ / A. NAUMOVSKI – PUSTNA**

UČNI SMOTER: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice v povezavi z naravo in ljudskimi običaji;
igranje na inštrumente (Orffove, lastne, improvizirane).

NAPOTKI: Učitelj se z učenci pogovarja o zimskem času, o tem, kaj se dogaja pozimi v naravi. V zimski čas sodi tudi praznovanje pusta. Čeprav se danes našemimo le za zabavo, je v starih časih pustovanje imelo zelo pomembno vlogo. Maškare po imenu kurenti naj bi prepodile zle zimske duhove in priklicale pomlad. Kurenti se našemijo v kožuhe, imajo živalsko masko z dolgim rilčastim nosom in jezikom, okrog pasu pa imajo obešene kravje zvonce. Po pogovoru učenci poslušajo pesem z zvočnega zapisa. Nato jih učitelj nauči pesem zapeti z metodo posnemanja besednih in pevske fraze. Ko jo znajo zapeti, sledi oblikovanje spremljave za inštrumente. Izbira inštrumentov naj bo čimbolj pestra, iz vseh do sedaj predstavljenih skupin zvočil in inštrumentov. Od doma pa naj prinesejo še lonce, pokrovke in podobne predmete. Če bi po presoji učitelja skupinsko delo z oblikovanjem spremljave vzelo preveč časa, se lahko posluži v priročniku že pripravljenega zapisa. Zapis za en inštrument lahko igrata dva učenca na dva različna inštrumenta hkrati, na primer ropotulji in lonci, pokrovki in bobni ... Učitelj naj razdeli učence v skupine:

1. skupina poje,
2. skupina pleše,
3. skupina igra na inštrumente.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2):

16. A. Kralj / A. Naumovski – Pustna (vokalno-instrumentalna izvedba)

17. A. Kralj / A. Naumovski – Pustna (instrumentalna spremljava).

	DANES JE NOR-ČAVI DAN,	NAJ NIHČE NE	BO ZASPAN,	VSAK NAJ PUSTNO
	• • •	• • •	• • •	• • •
	• •	• •	• •	• •
	• • • •	• • • •	• • • •	• • • •
	•	•	•	•

MASKO VZAME, DA VESELJE NAS PREVZAME, VSAKA ŠEMA PA DOBI VELIK SLASTEN KROF ZA TRI.

A. Kralj – A. Naumovski: **PUSTNA**

1. Da nes je nor-ča - vi dan, naj nih-če ne bo za-span. Vsak naj pu-stno ma-sko vza-me,
2. Tam je pra-vi ko-re-njak, hra-bri mi-šek in go-sak, je prin-ce-ska za-ple-sa-la,

1. da ve-se-lje nas pre-vza-me, vsa-ka še-ma pa do-bi, ve-lik sla-sten krof za tri.
2. prin-cu ro-ko je po-da-la, pa za-ra-jaj-mo zdaj vsi, saj do-mov se ne mu-di.

**1. Danes je norčavi dan,
naj nihče ne bo zaspan,
vsak naj pustno masko vzame,
da veselje nas prevzame,
vsaka šema pa dobi
velik slasten krof za tri.**

**2. Tam je pravi korenjak,
hrabri mišek in gosak,
je princeska zaplesala,
princu roko je podala,
pa zarajajmo zdaj vsi,
saj domov se ne mudi!**

POMLAD

LEPA ANKA

CILJI:

Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
gibanje ob glasbi;
spoznavanje besede solist v praktičnem delu.

NAPOTKI:

V uvodnem pogovoru se učitelj z učenci pogovori o pomenu pomladi (vse raste, se prebuja v novo življenje ...). Spomladanski prazniki pri mnogih narodih slavijo rodovitnost in izvir življenja. Predvsem pa v tem času na deželi v pozdrav pomladi plešejo plese in kola. Najlepše obredne pesmi in plese poznamo iz Bele krajine. Med njimi je tudi kolo Lepa Anka.

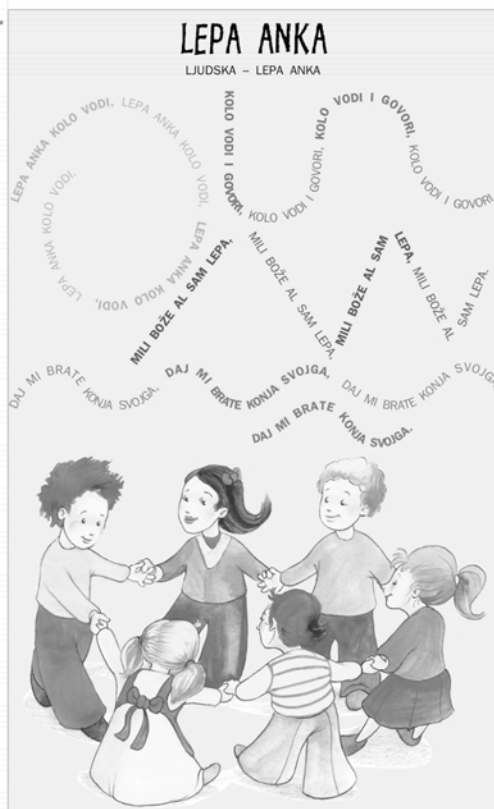
Učenci poslušajo pesem z zgoščenke, nato pa jih učitelj nauči pesem zapeti. Ko jo znajo, jim učitelj pove, da je ta pesem namenjena plesu, ki se pleše v krogu. Takšen ples imenujemo kolo. Preden začno s plesom, učitelj izbere deklico ki bo predstavljala lepo Anko, nato pa se učenci v krogu primejo za roke. Pri petju prve kitice se gibajo v smeri urnega kazalca – pri petju druge kitice se gibajo v nasprotno smer – tretjo kitico poje Lepa Anka, ki stoji na sredini kroga, roke ima naslonjene na bok in se ziblje v ritmu. Ostali učenci se gibljejo v smeri urnega kazalca – prve štiri takte četrtle kitice zapoje Lepa Anka, nato kitico odpojejo do konca ostali učenci, gibajo pa se v nasprotni smeri urnega kazalca – v peti kitici učenci stojijo v krogu, roke položijo na bok in se zibajo v ritmu. Lepa Anka zapoje: "Tri bi grade preskočila, tri bi grade preskočila", in se vrti v krogu, nato se petju pridružijo še ostali učenci

OPOMBE:

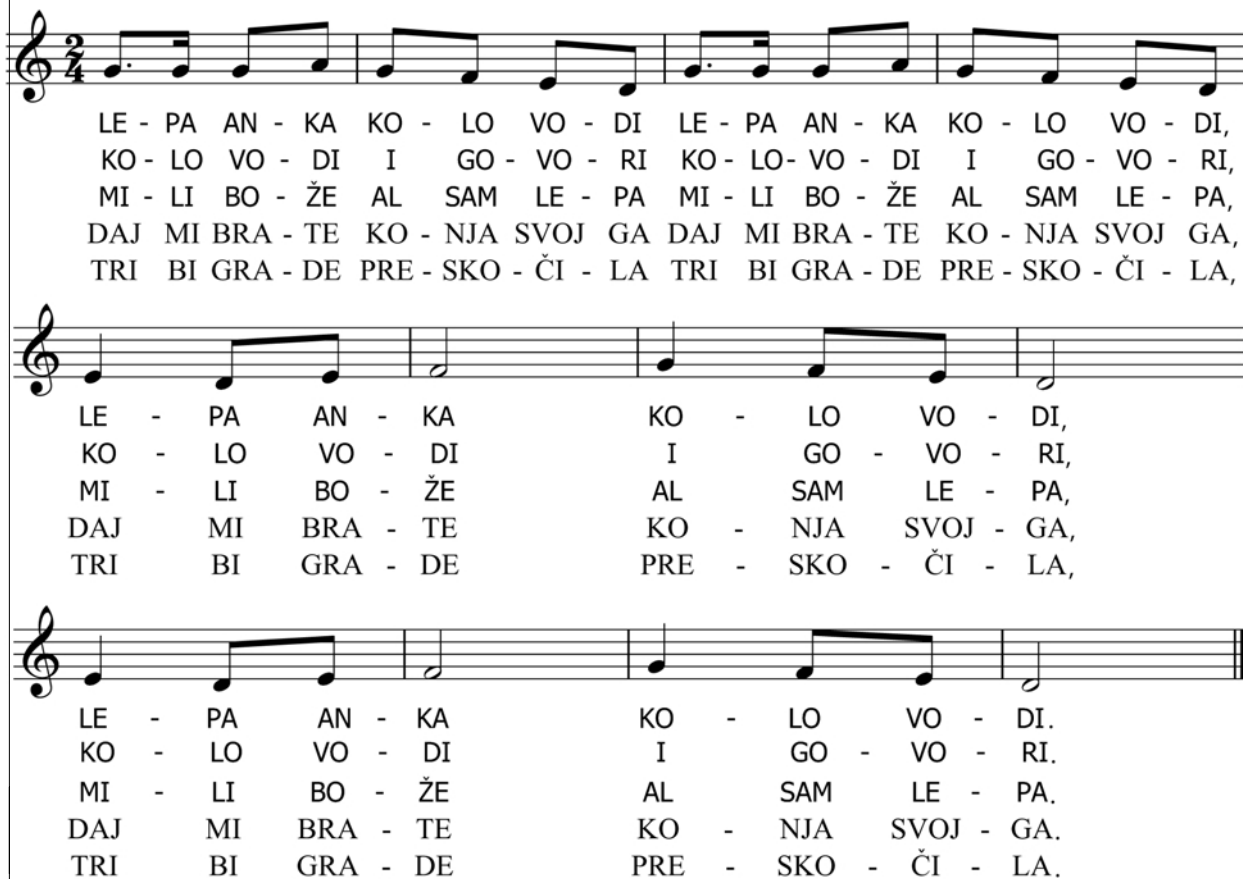
Originalna koreografija tega kola je pretežka, zato predlagam poenostavljeno različico, ki naj služi učitelju le za oporo, po želji pa lahko predlagano gibanje spremeni ali pa si izmisli kaj novega. Za plesno predlogo lahko služijo tudi vijuge in cik-caki, v katerih je zapisan tekst v delovnem zvezku.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2):

18. Ljudska – Lepa Anka (vokalno-inštrumentalna izvedba)
19. Ljudska – Lepa Anka (inštrumentalna spremljava)

Ljudska: **LEPA ANKA**

LE - PA AN - KA KO - LO VO - DI LE - PA AN - KA KO - LO VO - DI,
 KO - LO VO - DI I GO - VO - RI KO - LO - VO - DI I GO - VO - RI,
 MI - LI BO - ŽE AL SAM LE - PA MI - LI BO - ŽE AL SAM LE - PA,
 DAJ MI BRA - TE KO - NJA SVOJ GA DAJ MI BRA - TE KO - NJA SVOJ GA,
 TRI BI GRA - DE PRE - SKO - ČI - LA TRI BI GRA - DE PRE - SKO - ČI - LA,

LE - PA AN - KA KO - LO VO - DI,
 KO - LO VO - DI I GO - VO - RI,
 MI - LI BO - ŽE AL SAM LE - PA,
 DAJ MI BRA - TE KO - NJA SVOJ - GA,
 TRI BI GRA - DE PRE - SKO - ČI - LA,

LE - PA AN - KA KO - LO VO - DI.
 KO - LO VO - DI I GO - VO - RI.
 MI - LI BO - ŽE AL SAM LE - PA.
 DAJ MI BRA - TE KO - NJA SVOJ - GA.
 TRI BI GRA - DE PRE - SKO - ČI - LA.

**1. Lepa Anka kolo vodi,
 lepa Anka kolo vodi,
 lepa Anka kolo vodi,
 lepa Anka kolo vodi.**

**2. Kolo vodi i govori,
 kolo vodi i govori,
 kolo vodi i govori,
 Kolo vodi i govori:**

**3. Mili bože 'al sam lepa,
 mili bože 'al sam lepa,
 mili bože 'al sam lepa,
 mili bože 'al sam lepa.**

**4. Daj mi brate konja svojga,
 daj mi brate konja svojga,
 daj mi brate konja svojga,
 daj mi brate konja svojga.**

**5. Tri bi grade preskočila,
 tri bi grade preskočila,
 tri bi grade preskočila,
 tri bi grade preskočila.**

GLASBA GOVORI

Poslušajmo: **I. STRAVINSKI – PREBUDITEV POMLADI**

CILJI: Doživljajsko poslušanje glasbe;
likovno ustvarjanje.

NAPOTKI: Učenci zaprejo oči, se sprostijo, umirijo in "poslušajo tišino". Učitelj jim pove, da bodo poslušali skladbo in da lahko ob poslušanju vstopijo v glasbo kot v pravljico. Po poslušanju naj v delovni zvezek ali na večji list papirja narišejo, kaj so ob poslušanju glasbe doživeli, občutili ... Vse prepustimo njihovi domišljiji in občutenju. Učitelj naj ne daje znamenj in napotkov o naslovu skladbe. Ko končajo z risanjem, naj učitelj nameni nekaj časa za pogovor, izmenjavo mnenj o tem, kaj je posameznik občutil in doživel ob poslušanju skladbe.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 20. I. Stravinski – Posvetitev pomladi (Ples zemlje)

GLASBA GOVORI

51

GLASBENE UGANKE

CILJI:

Ponavljanje ritmičnih vzorcev;
urjenje ritmičnih sposobnosti.

NAPOTKI:

Učenci naj s seboj prinesejo različne predmete, ki jim bodo služili za tolkala: dve leseni žlici, dve krajši palici, dva svinčnika. Učitelj pove učencem, naj pozorno poslušajo ritmični vzorec, ker ga bodo ponovili. Ker izraz "ritmični vzorec" učencem še ni znan, učence vprašamo po domače: "Poslušajte, kako bom zaploskala (udarjala s palicama ...), in ponovite, kar ste slišali". Ritmični vzorci so sicer posneti na zgoščenki, a je zaželeno, da jih izvaja učitelj "v živo" tudi po večkrat, preden jih za njim ponovijo učenci v skupini ali posamezno. Za zahtevnejšo skupino učencev lahko izvedemo še glasbene uganke. Učitelj zaploska ali potolče ritem pesmice, ki so se jo učenci dobro naučili prejše ali letošnje šolsko leto (morda pa poznajo pesem še iz vrtca). Nato učenci poskušajo uganiti, katera pesem je to.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **21.** 1. primer; **22.** 2. primer; **23.** 3. primer; **24.** 4. primer; **25.** 5. primer; **26.** 6. primer; **27.** 7. primer; **28.** 8. primer; **29.** 9. primer; **30.** 10. primer; **31.** 11. primer

GLASBENA UGANKA

52

ZALJUBLJENA MAČKA

Naučimo se novo pesmico: **A. NAUMOVSKI – ZALJUBLJENA MAČKA**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
igranje na male inštrumente in zvočila;
ustvarjanje spremljave.

NAPOTKI: Učenci poslušajo pesem z zgoščenke, nato jih učitelj pesem nauči. Ko jo znajo, sledi vokalna izvedba, pri kateri se spremljajo z inštrumenti po zapisu, ki je v priročniku in naj ga učitelj fotokopira. Lahko pa se spremljajo z lastnimi zvočili in s skupnimi močmi ustvarijo spremljavo. Učenci naj že pri prvi izvedbi poskusijo sami razbrati zapis.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 32. A. Naumovski – Zaljubljena mačka (vokalno–inštrumentalna izvedba)
33. A. Naumovski – Zaljubljena mačka (inštrumentalna spremljava).

53

1. MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU.

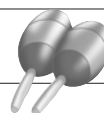
2. NAŠA MAČKA, MAČKA TAČKA,
 SE JE ZALJUBILA V SOSEDOVEGA MAČKA.

MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU.

3. ZDAJ JE POLNO MIŠI V HIŠI,
 KER ZALJUBLJEN PÄR NE LOVI VEČ V NAŠI HIŠI.

MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU.

4. CELE DNEVE SLIŠIM MIJAU, MIJAU,
 KMALU MLADE MUČE ZDAJ K NAM DOMOV PRINEŠE.

MIJAU, MIJAU, MIJAU, MIJAU,
 MIJAU, MIJAU, MIJAU.

Naumovski: **ZALJUBLJENA MAČKA**

1. mjau mjau mjau mjau — " —

9

2. Na - ša mač - ka mač - ka Tač - ka se je za - lju - bi - la v so - se - do - ve - ga mač - ka
3. Zdaj je pol - no mi - ši v hi - ši ker za - lju - bljen par ne lo - vi več v na - ši hi - ši
4. Ce - le dne - ve sli - šim mjau mjau kma - lu mla - de mu - cke zdaj k nam do - mov pri - ne - se

13

mjau mjau mjau mjau mjau mjau mjau

**1. Mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau.**

**2. Naša mačka, mačka Tačka,
se je zaljubila v sosedovega mačka.
Mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau.**

**3. Zdaj je polno miši v hiši,
ker zaljubljen par ne lovi več v naši hiši.
Mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau.**

**4. Cele dneve slišim mijau, mijau,
kmalu mlade muce zdaj k nam domov prinese.
Mijau, mijau, mijau, mijau,
mijau, mijau, mijau.**

ZELENI JURIJ

CILJI:

Poslušanje in izvajanje nove pesmice;
primerjava različnih interpretacij;
urjenje slušno-prepoznavnega spomina.

NAPOTKI:

Učitelj predstavi učencem pesmico, tako da poslušajo posnetek z zvočnega zapisa. Morda ob prvem poslušanju učenci ne bodo razumeli vseh besed. Zato naj učitelj zapoje pesem po delčkih in sproti razlaga vsebino ter prevede narečne besede v knjižno slovenščino. Pomembno je učencem razložiti, da so nekatere besede drugačne, ker so v narečnem jeziku. Tako kot v Ljubljani govorimo ljubljansko, tako na Gorenjskem govorijo gorenjsko, na Štajerskem štajersko ... pa se vendarle vsi med seboj razumemo. Učitelj razloži učencem, ob kakšni priložnosti je ta pesem nastala, kakšen praznik spremlja in kako se ta praznik praznuje (glej opombe). Ker so učenci sedaj že seznanjeni z besedo interpretacija (izvedba), bo tokrat njihova naloga, da izrazijo svoje mnenje o tem, katera od štirih izvedb jim je najbolj všeč in zakaj. Povedo naj tudi, kaj je pritegnilo njihovo pozornost (način petja, spremljava, zasedba inštrumentov ...). Pomembno je, da učitelj spodbudi učence k izražanju pozitivnega mnenja, hočem reči, da v vsaki pesmi najprej poiščejo, kaj jim je bilo všeč. Seveda naj povedo tudi, kaj jim ni bilo všeč, vendar pa negativna kritična naravnost ne sme biti prvotno izhodišče pogovora.

ZELENI JURIJ

LIUDSKA – ZELENI JURIJ

Prošel je, prošel pisani Vuzem,
došel je, došel zeleni Jure.
Na zelenem konji po zelenem polji.

Dajte mu, dajte, Jurja darovajte,
dajte mu groš, da vam dojde još!

Haj! Hoj! Haj!

Da vam dojde još!

I-juh, i-juh, i-ju-hi!

Učitelj naj učence vpraša:

Ali so peli moški ali ženske v prvem posnetku? (ženske in moški ob spremljavi)

Kaj smo slišali pri drugem posnetku? (samo ženske)

Kaj pa tretji posnetek? (samo ženske, pele so "prepleteno").

OPOMBE:

Jurjevo se praznuje 24. aprila. V Beli krajini je bil to praznik pastirjev. Živino, ki so ji okrasili rogove z zelenimi vejicami in pisanim cvetjem, so pastirji odgnali na pašo. Kmetje pa so jim za začetek pastirjevanja napolnili malhe z vsakovrstnimi dobrotami. Enega od pastirjev so ovili v zelenje in bršljan in šli z njim od hiše do hiše ter ob tem piskali na piščali iz mladega lubja.

- ZVOČNI ZAPIS (CD 2):** 34. Ljudska – Zeleni Jurij (belokranjska)
35. Ljudska – Zeleni Jurij (vokalna izvedba)
36. Ljudska – Zeleni Jurij (vokalna izvedba v kanonu)

Ljudska: **ZELENI JURIJ**

PRO - ŠEL JE PRO - ŠEL PI - SA - NI VU - ZEN,

DO - ŠEL JE DO - ŠEL ZE - LE - NI JU - RE,

NA ZE - LE - NEM KO - NJI, PO ZE - LE - NEM PO - LJI,

DAJ - TE MU DAJ - TE, JUR - JA DA - RO VAJ - TE,

1. Prošel je, prošel pisani vuzem,
došel je, došel zeleni Jure.
Na zelenem konji po zelenem polji.
Dajte mu, dajte, jurja darovajte,
dajte mu groš, da vam dojde još!
Haj! Hoj! Haj!
Da vam dojde još!
I-uh, I-juh, I-ju-hi!

LJUDSKA GLASBILA

CILJI:

Spoznavanje inštrumentov;
slušno prepoznavanje zvokov inštrumentov;
spoznavanje izdelave nekaterih inštrumentov.

NAPOTKI:

Učenci si skupaj z učiteljem ogledajo inštrumente, ki so v delovnem zvezku, še bolje pa bi bilo, če bi si učenci z učiteljem omenjene inštrumente ogledali v muzeju. Za vsak inštrument učitelj učencem pove, iz česa in kako je izdelan, nato pa jim ga predstavi še s predvajanjem posnetka.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 37. lončeni bas; 38. trstenke; 39. lubnata piščalka; 40. rog iz lubja; 41. harmonika

LONČENI BAS – naredijo iz glinastega lonca, čez odprtino pa napnejo kožo, ki jo pred tem namočijo. Na sredini kože vstavijo tenko, gladko palico, po kateri se s stisnjeno dlanjo ali s prsti drsa gor in dol.

TRSTENKE – to prastaro ljudsko glasbilo je narejeno iz več različno dolgih cevčic iz trstike, ki se jih poveže s trakom. Na trstenke igramo tako, da jih prislonimo na spodnjo ustnico in pihamo na robove piščali. Na trstenke so igrali tudi pastirji na paši (v starodavni Grčiji so trstenke imenovali sirinks ali Panova piščal).

LUBNATA PIŠČALKA – piščalka iz lubja je izrazito spomladansko glasbilo. Naredil si ga je prav vsak pastirček, naj je čuval ovce, krave ali pa koze, čeprav izdelava ni ravno preprosta. Piščalka je narejena iz vrbove vejice, ki jo je treba narezljati na poseben način in mojstrsko potolči po skorji, da lubje odstopi in se ga da sneti z vejice.

ROG IZ LUBJA – je glasbilo pastirjev, ki so si ga izdelovali med pašo. Z nožem špiralasto zarežemo vejo po vsej dolžini, tako da dobimo širok trak iz lubja. Nato trak iz lubja zvijemo v koničasto cevko.

HARMONIKA – je najbolj popularen ljudski inštrument, ki ga gotovo vsakdo pozna. Nekateri igrajo na klavirsko harmoniko, ki ima na desni strani majhno klaviaturo (tipke), drugi pa na diatonično, ki ima na levi in na desni gumbe na pritisk.

IZIDOR OVČICE PASEL

Naučimo se novo pesmico: **LUDSKA – IZIDOR OVČICE PASEL**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
vokalno-inštrumentalno izvajanje pesmi;
uporaba lastnih zvočil;
likovno ustvarjanje.

NAPOTKI: Že lani so učenci spoznali, da je telo lahko izvrsten inštrument. Pa si oglejmo zvočila, ki jih imamo sami.

Lahko ploskamo, trkamo, topotamo z nogami, tleskamo s prsti, udarjamo s prsti po površini, z dlanjo po kolenih, tolčemo z nogo ob tla, pokamo z ustnicami, tleskamo z jezikom in pri tem oblikujemo samoglasnike (a, e, i, o, u), praskamo z nohti.

Na temo pastirjevanja učitelj nauči učence še eno pesmico, ki govori o pastirju Izidorju. Učitelj nauči učence pesem zapeti. Ko jo znajo, se učenci ob petju spremljajo z lastnimi zvočili po zapisu v delovnem zvezku, učitelj pa usmeri njihovo pozornost na uvod in medigre. Pesmico lahko zapojejo tudi ob spremljavi na male inštrumente. Učitelj dodeli štirim učencem vsakemu po en inštrument (ksilofon, ropotulji, palčki, triangel). Učitelj še enkrat usmeri pozornost učencev na inštrumentalni uvod in medigre, ki jih že poznajo s posnetkov.

VAJE:

1. VAJA – Najprej se nauči igrati svojo linijo po zapisu v delovnem zvezku učenec, ki igra ksilofon.

2. VAJA – Učenec, ki igra ksilofon, zaigra uvodne štiri takte, nato začnejo ostali učenci peti pesem, učenec s ksilofonom pa igra svojo linijo. Po prvi kitici sledi štirita takt medigra, ki jo spet zaigra učenec s ksilofonom sam, potem vsi nadaljujejo s petjem druge kitice.

Učenci z drugimi tremi inštrumenti vadijo vsak posebej na zgoraj opisani način. Ko znajo svojo linijo, zaigrajo vsi skupaj in spremljajo skupinsko petje. Nato inštrumentalno spremljavo prevzamejo štirje novi učenci. Po dokaj napornih vajah za vokalno-inštrumentalno izvedbo sledi za sprostitev likovno ustvarjanje, v delovni zvezek narišejo pastirja Izidorja in prilepijo slike ovac.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 42. Ljudska – Izidor ovčice pasel (vokalno – inštrumentalna izvedba)

43. Ljudska – Izidor ovčice pasel (inštrumentalna spremljava)

Ljudska: **IZIDOR OVČICE PASEL**

1. I - ZI - DOR OV - ČI - CE PA - SEL,
2. ČI - CE JE - NA - PA - STIL,

1. LE - PO ŽVI - ŽGAL, LE - PO PEL.
2. STO - PIL JE V VO - JA - ŠKI STAN.

TIN - GEL TINK, TIN - GEL, TIN - GEL TONK, TIN - GEL TINK,

TIN - GEL, TIN - GEL TONK, TIN - GEL TINK, TIN - GEL, TIN - GEL TONK,

TIN - GEL TINK, TONK, KO -O OV- TONK,

**1. Izidor ovčice pasel,
lepo žvižgal, lepo pel.
Tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tonk.**

**2. Ko ovčice je zapustil,
stopil je v vojaški stan.
Tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tingel, tingel tonk,
tingel tink, tonk.**

NA TRAVNIKU

CILJI: Slušno prepoznavanje živalskih glasov in drugih zvokov.

NAPOTKI: Ob poslušanju zgoščenke učenci skupaj z učiteljem ugotavljajo posamezne zvoke in oglašanje živali. Za oporo si pred poslušanjem in ob njem ogledajo nalepke v delovnem zvezku in jih po poslušanju prilepijo. Učitelj naj vsakič, ko predvaja posnetke živalskih glasov in drugih zvokov, izbere drugačno zaporedje.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **44.** zelena žolna; **45.** kosec; **46.** stržek; **47.** vodomec; **48.** čebela; **49.** komar; **50.** muren; **51.** žaba; **52.** raca; **53.** potok; **54.** nekdo, ki hodi po travi; **55.** pes laja

NA TRAVNIKU

60

61

PESMICA O ZLATI ROŽI

Naučimo se novo pesmico: **G.B. PERGOLESİ – PESMICA O ZLATI ROŽI**

CILJI: Spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
urjenje občutka za poudarjene in nepoudarjene dobe v tridobnem taktu;
ustvarjanje gibov, ki jih spontano navdihne glasba.

NAPOTKI:

1.VAJA – Po poslušanju pesmice na zgoščenki učitelj nauči učence pesmico zapeti z metodo posnemanja besednih in pevskih fraz. Ko jo znajo, jim učitelj pove, katere dele bodo peli tiho, glasno, naraščajoče ... Nato učitelj pesmico zapoje tako, da pri izvedbi zelo jasno upošteva predpisano dinamiko in jih povabi, naj ga v tem posnemajo.

2.VAJA – Učenci naj najprej pri poslušanju, nato pa ob petju, zaploskajo na vsako poudarjeno (težko), torej prvo dobo. V podporo jim bo, če bo učitelj ta ritem tolkel na boben. Ko ta del vaje usvojijo, naj dodajo še dva lahna ploska na nepoudarjeno (lahko) drugo in tretjo dobo.

Primer:

3.VAJA – Besedilo pesmice naj učenci oblikujejo z gibi in telesnimi liki. Trije učenci naj prevzamejo vlogo zlate rože, vetra in ptice in pantomimično improvizirajo prizore, ki jih opisuje besedilo. Preostali učenci so gledalci, ki pesem obenem pojejo. Besedilo bo torej zavedni navdih, nezavedno pa bosta na gibanje vplivala ritem in melodični potek pesmice.

PRIMER:

– Tam nekje je zlata roža, pa ne vem še, kje cvete ... (Učenec v vlogi zlate rože sedi po turško in si z rokami prekrije obraz, kot bi se igral “skrivalnice” ...)

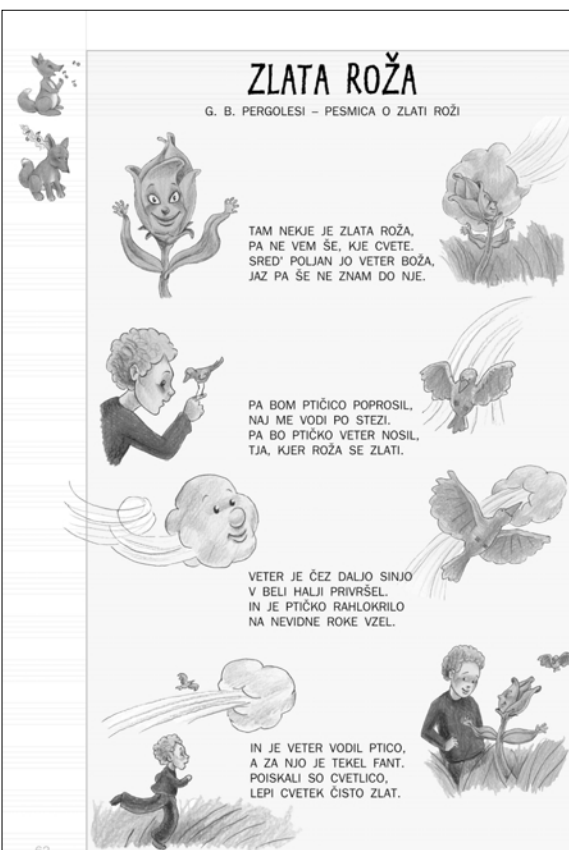
– Sred poljan jo veter boža, jaz pa še ne znam do nje. (Učenec v vlogi zlate rože začne počasi in mirno gibati z rokami, valovati kot roža, ki jo rahlo zaziba veter ... učenec v vlogi vetra zapleše okoli rože in jo poboža.)

– Pa bom ptičko poprosil, naj me vodi po stezi. (Učenec v vlogi ptice pride “na oder”, s komolci naredi krila in ponazarja letenje ...)

– Pa bo ptičko veter nosil, tja, kjer roža se zlati. (Učenca v vlogi ptice in vetra zaplešeta skupaj, se primeta za roke in rajata ... ptica leti, veter pa kroži okoli nje ...)

... in tako dalje.

Oblikovanje gibov je prepuščeno učenčevi domišljiji, seveda pa naj učitelj nudi pomoč, če je potrebno. Zaželeno je, da učitelj pri prvi izvedbi prevzame eno od vlog.

ZVOČNI ZAPIS (CD 1): 56. G. B. Pergolesi – Pesmica o zlati roži (vokalno – instrumentalna izvedba)
57. G. B. Pergolesi – Pesmica o zlati roži (instrumentalna spremljava)

G. B. Pergolesi: **PESMICA O ZLATI ROŽI**

Tam ne - kje je zla - ta ro - ža, pa ne vem še kje cve - te. Sred po -

6 ljan jo ve - ter bo - ža jaz pa še ne znam do nje. Pa bom pti - či - co po -

11 pro - sil naj me vo - di po ste - zi, pa bo pti - čko ve - ter

15 no - sil, tja kjer ro - ža - se zla - ti.

**1. Tam nekje je zlata roža,
pa ne vem še kje cvete.
Sred' poljan jo veter boža,
jaz pa še ne znam do nje.
Pa bom ptičico poprosil,
naj me vodi po stezi.
Pa bo ptičko veter nosil,
tja, kjer roža se zlati.**

**2. Veter je čez daljo sinjo
v beli halji privršel
in je ptičko rahlokrilo
na nevidne roke vzel.
In je veter vodil ptico,
a za njo je tekel fant.
Poiskali so cvetlico,
lepi cvetek čisto zlat.**

POLETJE

NAOKROG, NAOKROG – V SEVERNO AMERIKO

J. K. VALDES

CILJI: Slušno prepoznavanje zvokov prevoznega sredstva (letalo);
prepoznavanje glasbe Indijancev;
gibalna ustvarjalnost;
spoznavanje preprostih elementov indijanskih plesov (kulture);
seznanjanje z drugimi kulturami in ustvarjanje pozitivnega odnosa do
pripadnikov drugih ras.

NAPOTKI: Ob poslušanju zvočnega primera učenci ugotovijo zvok prevoznega sredstva, s katerim bodo "potovali". Izberejo ustrezno nalepko in jo prilepijo na ustrezno mesto. Učitelj naj učence spodbudi, naj posamezno ali v parih posnemajo obliko letala, lahko po slikovnih predlogah iz učbenika. Ob zvočnem primeru naj ponazorijo gibanje letala. Ob poslušanju glasbenega primera (ustrezna izvirna indijanska glasba) v pogovoru ugotovijo, v katero deželo so pripotovali, in ustrezno nalepko nalepijo v učbenik (to-tem). Učitelj se z učenci pogovori o načinu življenja Indijancev in njihovih navadah.

OPOMBA: *Pri Indijancih je ples sestavni del njihovega življenja – prazniki, prošnja za dež, bojni plesi ... Oponašajo gibanje živali, lov in preganjanje divjačine, bitke in zmage nad sovražnikom, poljedelska dela, snubljenje ...*

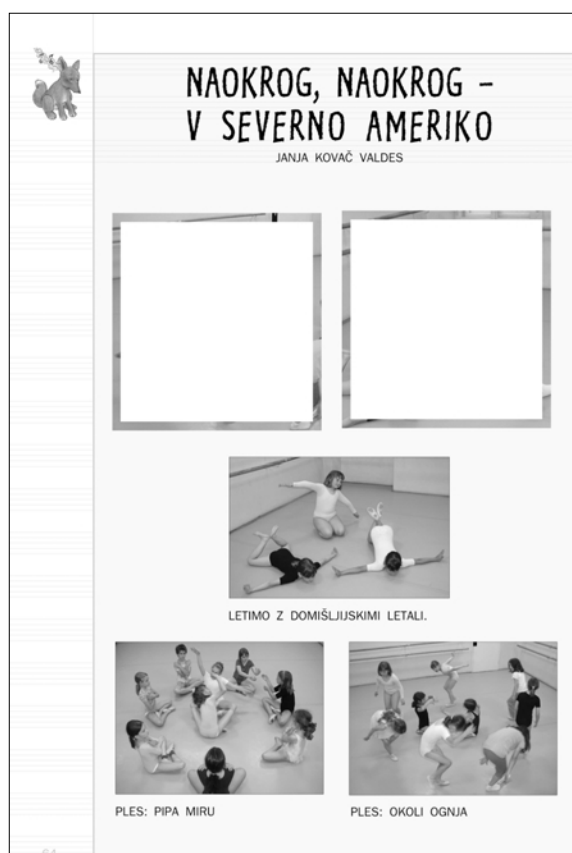
PLES:
1. s pomočjo slikovnih napotkov (fotografije) v delovnem zvezku učenci skupaj z učiteljem sestavijo ples okoli tabornega ognja.
2. Pipa miru – pantomima: Učenec vdihne "dim" iz namišljene pipe in ga pihne na štiri strani neba, nato pipo poda naprej.

OPOMBA: Če učenci niso vajeni plesnega ustvarjanja, jih lahko pri tem vodi učitelj. Učitelj naj učence spodbuja k improvizaciji ob indijanski glasbi. Zaradi obsežnosti se lahko tematika razširi na več ur, z utrjevanjem pa lahko pripravite nastop.

ZVOČNI ZAPIS (CD2):

58. letalo; **59.** indijanska glasba;

60. indijanska glasba

SKRITI ZAKLAD

Naučimo se novo pesmico: **A. NAUMOVSKI – SKRITI ZAKLAD**

CILJI: Poslušanje in izvajanje nove pesmice;
spoznavanje ritmične izreke v “rap” slogu.

NAPOTKI: Učenci pesem najprej poslušajo z zgoščenke, nato jih učitelj nauči besedilo brez ritmične izreke. Ko ga dobro usvojijo, se z večkratnim poslušanjem krajših odlomkov in s ponavljanjem navajajo na novi slog ritmične izreke.

OPOMBA: “Rap” je v popularni glasbi sodoben slog izvajanja, ki se je razvil iz črnske glasbe. Ves izrazni naboj je v ritmu, melodije ni, vendar ima ritmična izreka besedila inštrumentalno podlago.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **61.** A. Naumovski – Skriti zaklad (vokalno – inštrumentalna izvedba)
62. A. Naumovski – Skriti zaklad (inštrumentalna spremljava)

A. Naumovski: **SKRITI ZAKLAD (POTOVANJE V SANJAH)**

**1. Plujemo po širnem morju,
otok vidim na obzorju,
z zlatim soncem obsijan,
se sprašujem, je kdo tam.**

**2. Ko priplujemo do obale,
z vej visijo le banane,
prav nikogar ni nikjer,
tu je čisto pravi mir.**

**3. Pala, pala, pala, bane,
vsepovsod so le banane,
jaz pa bom odkril zaklad,
pravi morski sem pirat.**

**4. Vstopim v skrito temno jamo,
tam zagledam svojo mamo,
le odmaknem se od vrat,
mama odkrila je zaklad.**

**5. Prav počasi in previdno
zdaj odpiram zlato skrinjo.
To prav nič mi ne diši,
kup banan za dolge dni.**

SKRITI ZAKLAD
A. NAUMOVSKI – SKRITI ZAKLAD

PLUJEMO PO ŠIRNEM MORJU,
OTOK VIDIM NA OBZORJU
Z ZLATIM SONCEM OBSIJAN,
SE SPRAŠUJEM, JE KDO TAM.

KO PRIPLUJEMO DO OBALE,
Z VEJ VISIJO LE BANANE,
PRAV NIKOGAR NI NIKJER,
TU JE ČISTO PRAVI MIR.

PALA, PALA, PALA, BANE,
VSEPOVSOD SO LE BANANE,
JAZ PA BOM ODKRIL ZAKLAD,
PRAVI MORSKI SEM PIRAT.

VSTOPIM V SKRITO TEMNO JAMO,
TAM ZAGLEDAM SVOJO MAMO,
LE ODMAKNEM SE OD VRAT,
MAMA ODKRILA JE ZAKLAD.

PRAV POČASI IN PREVIDNO
ZDAJ ODPIRAM ZLATO SKRINJO.
TO PRAV NIČ MI NE DIŠI:
KUP BANAN ZA DOLGE DNI.

65

POLETNA KOŠNJA

Poslušajmo: **LJUDSKA – TRAVNIČKI SO ŽE ZELENI**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmi;
razumevanje povezave med delom in ljudskim glasbenim ustvarjanjem;
izražanje odzivov na različne interpretacije.

NAPOTKI: Najprej naj učitelj učencem pove nekaj besed o košnji in se z njimi pogovori o dani tematiki (glej opombe). Po prvem poslušanju vseh treh različic pesmi na zgoščenki naj učenci spontano izrazijo svoje odzive na različne izvedbe. Učitelj naj jih spodbudi, da točno povedo, katera izvedba jim je bila najbolj všeč in zakaj, kaj je v njih vzbudilo največjo pozornost (način petja, spremljava, zasedba) in kaj so si najbolj zapomnili.
Po pogovoru učitelj nauči učence pesem zapeti po ustaljenih metodah.

OPOMBE: *Košnja je prvo poletno delo na deželi. Na košnjo so fantje in dekleta prihajali praznje oblečeni. Fantje so začeli kositi zelo zgodaj zjutraj, vsak od njih je imel za pasom vodir, to je kravji rog napolnjen z vodo, v njem pa brusilni kamen – oslo. Pozneje so prišla na travnik dekleta grabit in raztrositi pokošeno travo, da se je posušila. Seno so zložili na kozolce, po opravljenem delu pa je kmet – gospodar priredil "likof", kjer so ob pijači in jedači peli in plesali.*

TRAVNIČKI SO ŽE ZELENI

LJUDSKA – TRAVNIČKI SO ŽE ZELENI

Travnički so že zeleni,
rožice so razcvetene,
pojd'mo le kosit,
pojd'mo le kosit,
vse prijat'le gor budit.

66

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **63.** Ljudska – Travniki so že zeleni
(vokalno–inštrumentalna izvedba)
64. Ljudska – Travniki so že zeleni
(vokalno–inštrumentalna izvedba z lastnimi zvočili)
65. Ljudska – Travniki so že zeleni (inštrumentalna izvedba)

Ljudska: **TRAVNIČKI SO ŽE ZELENi**

TRAV - NI - ČKI SO ŽE ZE - LE - NI, RO - ŽI - CE SO RAZ - CVE - TE - NE POJ'D - MO

6
LE KO - SIT, POJD - MO LE - KO - SIT, VSE PRI - JA - T'LE GOR BU - DIT

**Travniki so že zeleni,
rožice so razcvetene,
pojd'mo le kosit,
pojd'mo le kosit,
vse prijat'le gor budit.**

OB BISTREM POTOKU JE MLIN

Naučimo se novo pesmico: **LJUDSKA – OB BISTREM POTOKU JE MLIN**

CILJI:

Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice;
spremljanje pesmice z lastnimi zvočili;
ustvarjanje spremljave za zvočila.

NAPOTKI:

Najprej učitelj predvaja pesem z zvočnega zapisa, nato učence nauči pesem zapeti. V pogovoru obnovijo, katera lastna zvočila poznajo in jih nato uporabijo za spremljavo pri vokalni izvedbi. (Učenci sami ali s pomočjo učitelja ustvarijo spremljavo z lastnimi zvočili, ploskajo, trkajo, topotajo z nogami, tleskajo s prsti, udarjajo s prsti po površini, z dlanjo po kolenih, pokajo z ustnicami, tleskajo z jezikom, ...).

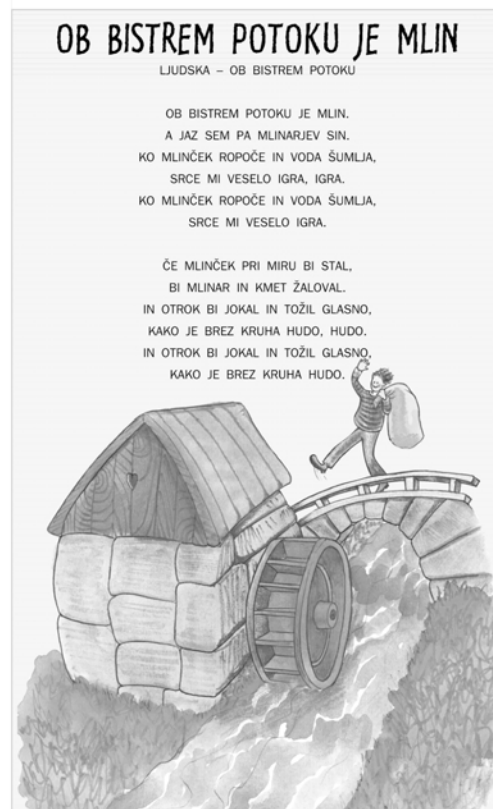
OPOMBA:

ŽETEV IN MLATEV

Ko še ni bilo poljedelskih strojev, je bilo spravlanje poljskih pridelkov sicer težko kmečko delo, a obenem tudi priložnost za druženje in praznovanje. Ženske (žanjice) so žito žele, moški pa so za njimi vezali snope in jim brusili srpe. Najprej je bilo treba žito posušiti v kozolcu in šele nato je prišla na vrsto mlatev. Iz hiš je odmeval topot cepcev. Cepci so vrtljive dvodelne palice, s katerimi so moški (mlatiči) udarjali po žitu in tako ločevali zrnje od slame. Žito so odnesli v mlin, kjer so ga zmleli v moko.

NA PRIMER:

Učenci lahko oblikujejo pet skupin:
Prva skupina ploska.
Druga skupina udarja z dvema prstoma po robu mize.
Tretja skupina proizvaja z usti zvoke na zloge klip ali klop.
Četrta skupina z rokami tolče po nogah.
Peta skupina poje pesem.

Vsaka skupina naj pride na vrsto za vsako od petih nalog: petje in spremljanje na štiri načine.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 66. Ljudska – Ob bistrem potoku je mlin (vokalno–inštrumentalna izvedba)
67. Ljudska – Ob bistrem potoku je mlin (inštrumentalna spremljava)

Ljudska: **OB BISTREM POTOKU JE MLIN**

OB
ČE

BI - STREM PO - TO - KU JE MLIN, A JAZ SEM PA
MLIN - ČEK PRI MI - RU BI STAL, BI MLI - NAR IN

MLI - NAR - JEV SIN. KO MLIN - ČEK RO - PO - ČE IN VO - DA ŠU -
KMET ŽA - LO - VAL. IN OT - ROK BI JO - KAL IN TO - ZIL GLA -

1. MLJA, SR - CE MI VE - SE - LO I - GRA. SNO, KA - KO JE BREZ KRU - HA HU - DO.

2.

**1. Ob bistrem potoku je mlin,
a jaz sem pa mlinarjev sin.
Ko mlinček ropoče in voda šumlja,
srce mi veselo igra, igra.
Ko mlinček ropoče in voda šumlja,
srce mi veselo igra.**

**2. Če mlinček pri miru bi stal,
bi mlinar in kmet žaloval.
In otrok bi jokal in tožil glasno,
kako je brez kruha hudo, hudo.
In otrok bi jokal in tožil glasno,
kako je brez kruha hudo.**

NAOKROG, NAOKROG – V INDIJO

J. K. VALDES

CILJI:

Slušno prepoznavanje zvokov prevoznega sredstva;
prepoznavanje tradicionalne indijske glasbe;
gibalna ustvarjalnost;
spoznavanje preprostih elementov indijske plesne kulture;
seznanjanje z drugimi kulturami in ustvarjanjem pozitivnega odnosa do pripadnikov drugih ras.

NAPOTKI:

Ko učenci ugotovijo, kateremu prevoznemu sredstvu pripada zvočni primer, nalepijo ustrezno nalepko (ladja) v učbenik. Na osnovi slikovne predloge v učbeniku se učenci posedejo in se postavijo v obliki velike ladje. "Ladja" se ne premika po prostoru, pač pa učence spodbujamo, da se enotno nagibajo desno in levo. Ob poslušanju glasbenega primera (indijska glasba) skupaj ugotovijo, od kod je ta glasba. Nalepko, ki predstavlja Indijo (slika Šive), nalepijo v učbenik. Učitelj učencem razloži način plesa Indijk in jih s pomočjo slikovnih predlog (fotografij) nauči gibalnih simbolov.

OPOMBE:

Za indijsko plesno izraznost je gornji del telesa pomembnejši od spodnjega. Značilna je izredno bogata govorica zapestij, dlani in prstov ter obraza.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 68. ladja; **69.** G. Kumar – Shree Radhe Govinda
70. Pandit Shivhumar Sharma

PLES:

1. Ples boga Šive

Učitelj razdeli učence v trojke, nato pa se učenci postavijo v "kipce" (fotografija v delovnem zvezku). Ob glasbi zaplešejo s poudarkom na gibanju rok ob strani telesa. Trojke se ne premikajo po prostoru. Lahko pa jih učitelj razporedi v prostoru.

2. Plesno pripovedovanje zgodbic z rokami

Učenci naj se premikajo prosto po prostoru in ob tem z rokami plešejo svojo zgodbico o ribah, rožicah, labodu, ptičkih ... Ko učitelj nauči učence gibov rok in njihov pomen, jih spodbudi, naj si sami izmislijo nove gibe in jih vpletejo v zgodbice.

Za konec naj učenci zaplešejo – plesno pripovedujejo dramaturško zaključeno zgodbico z začetkom, sredino in koncem, ki jo ponudi učitelj (po lastni izbiri).

NAOKROG, NAOKROG – V INDIJO

JANJA KOVAČ VALDES

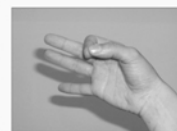
PLUJMO Z DOMIŠLIJSKO LADJO

PLES Z ROKAMI: BOG ŠIVA

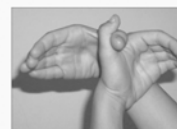
ROŽICA

LABODOV IKLJUN

RIBA

PTIČEK

68

JUHUHU POČITNICE

Naučimo se novo pesmico: **A. NAUMOVSKI – JUHUHU POČITNICE**

CILJI: Poslušanje, spoznavanje in izvajanje nove pesmice.

NAPOTKI: Učenci poslušajo pesem z zgoščenke, temu naj sledi skupinsko učenje pesmi. Pesem je namenjena za veselo, sproščeno petje, za zabavo ... takšna naj bo tudi izvedba. Po želji lahko učenci dodajo spremljavo za male inštrumente, za zvočila, ki so jih sami izdelali, ali pa se spremljajo z lastnimi zvočili. Če bi se želeli tudi gibati ob pesmici, naj to storijo. Pri tej pesmici naj se učenci sami odločijo, katere dejavnosti bodo dodali k petju, s tem jim ponudimo prosto pot, da lahko realizirajo svoje zamisli, predloge ...

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 71. A. Naumovski – Juhuhu, počitnice (vokalno-inštrumentalna izvedba)
72. A. Naumovski – Juhuhu, počitnice (inštrumentalna spremljava)

A. Naumovski: **JUHUHU, POČITNICE**

1. Ju - hu - hu po - či - tni - ce, he - ja he - ja ju - hu - hu.
 3. Cve - tka poj - de v In - di - jo, s slo - nom po - to - va - la bo.
 5. A - na na Al - ja - sko gre, tja kjer sneg po - kri - va vse.

5

1. Da - nes ko - nec šo - le je, he - ja he - ja ju - hu - hu.
 3. Naj - bolj ga raz - ve - se - li, ko se v vo - di o - hla - di.
 5. Be - li med - ved tam ži - vi, vsak dan rib si na - lo - vi.

9

2. Mar - ko na pla - ni - nah bo, tam se kra - ve pa - se - jo.
 4. Mir - ko poj - de sam v E - gipt, se za pi - ra - mi - do skrit.
 6. Jaz pa poj - dem k ba - bi - ci, v goz - dni hi - ši - ci ži - vi.

13

2. Na piš - čal pas - tir ig - ra, sli - ši se od - mev z go - ra.
 4. Ja - hal na ka - me - li bo, saj v pu - šča - vi je su - ho.
 6. Na dre - ve - su hi - ško imam, tam ig - ral se bom vsak dan.

**1. Juhuhu, počitnice,
 heja, heja, juhuhu,
 danes konec šole je,
 heja, heja, juhuhu.**

**3. Cvetka gre v Indijo,
 s slonom potovala bo.
 Najbolj ga razveseli,
 ko se v vodi ohladi.**

**5. Ana na Aljasko gre,
 tja, kjer sneg pokriva vse,
 beli medved tam živi,
 vsak dan rib si nalovi.**

**2. Marko na planincih bo,
 tam se krave pasejo,
 na piščal pastir igra,
 sliši se odmev z gora.**

**4. Mirko pojde v Egipt,
 se v piramide skrit.
 Jahal na kameli bo,
 v puščavi je lepo.**

**6. Jaz pa pojdem k babici,
 v gozdni hišici živi,
 na drevesu hiško imam,
 tam igral se bom vsak dan.**

NA MORJU

CILJI: Slušno prepoznavanje zvokov, ki so povezani z morjem.

NAPOTKI: Pred poslušanjem naj si učenci ogledajo v delovnem zvezku nalepke, na katerih so slikovno predstavljeni vsi zvoki te učne enote. Ko zvoke slušno prepoznajo, odlepijo nalepko in jo smiselno vstavijo v pripravljeno ilustracijo morja in plaže.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): **73.** delfin; **74.** kit; **75.** galeb; **76.** valovanje morja; **77.** ladja; **78.** skok v morje; **79.** igrajo odbojko; **80.** glliser

NA MORJU

70

71

GLASBA GOVORI

Poslušajmo: **C. DEBUSSY – MORJE**

NAPOTKI: Učenci se najprej sprostijo, umirijo, zaprejo oči in za trenutek “poslušajo tišino”. Učitelj naj jim tokrat pove naslov skladbe že pred poslušanjem. Med poslušanjem naj s tempera barvicami slikajo na risalni list sliko morja, kot jim jo posreduje glasba. Ko so risbe gotove, lahko učenci svojo sliko razložijo – se pravi, da povedo, kakšno se jim je v Debussyjevi skladbi morje zdelo: mirno, razburkano, temno modro, globoko ... Za konec šolskega leta lahko vse slike zlepimo skupaj in s sestavljanjo morske pokrajine okrasimo razred.

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 81. C. Debussy – Morje

GLASBA GOVORI

NAOKROG, NAOKROG – V SLOVENIJO

J. K. VALDES

CILJI:

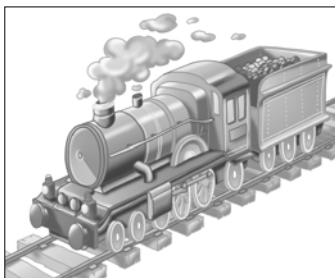
Slušno prepoznavanje zvokov prevoznega sredstva (vlak);
prepoznavanje slovenske ljudske glasbe in preprostih plesnih elementov;
seznanjanje z domačimi ljudskimi plesi in ustvarjanje pozitivnega odnosa do slovenskega ljudskega izročila;
upoštevanje pravil gibanja v parih oziroma prilagajanje v skupini.

NAPOTKI:

Po rešitvi zvočnega primera učenci nalepijo nalepko s sliko prevoznega sredstva, ki so ga prepoznali (vlak). Nato izštejejo tistega, ki bo lokomotiva, ostali bodo vagončki. Koraki v "vlak" morajo biti kratki, učenci naj se poskušajo gibati enotno. Če je učencev v razredu preveč, naj oblikujejo več vlakov. Ko obvladajo enotno hojo v koloni, popestrimo gibanje vlaka s pospeševanjem in upočasnjevanjem tempa. Učenci ob poslušanju glasbenega primera ugotovijo, po kateri deželi so potovali z vlakom (Slovenija). Ustrezno nalepko prilepijo v delovni zvezek (slika slovenskih ljudskih glasbil). Učitelj učencem na kratko razloži značilnosti slovenskega ljudskega plesa (krog, pari, kolone ...).

PLES:

Učitelj učence razdeli v pare in jih nauči pravil gibanja v parih s pomočjo slikovnih predlog (fotografij) v delovnem zvezku – polka, šuštarpolka, kovtre šivat).

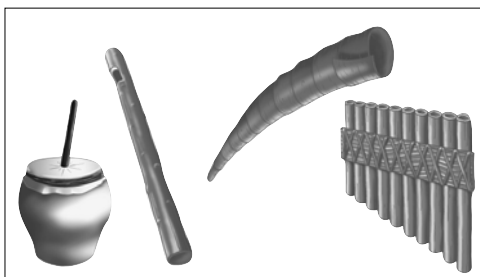

KOVTRE ŠIVAT

Učenci so še vedni v parih, le da se pari združijo v most. Pari stojijo v koloni, dvignejo sklenjeni notranji roki, zadnji par se skloni in teče pod mostom rok prednjih parov do čela kolone, kjer se zravna in spet dvigne notranji roki.

METLIŠKO KOLO

Učenci hodijo ali tečejo v krogu v kačastih oziroma polžastih zavojih. Vrsta gre skozi most, ki ga držita dva učenca (lahko zadnja v vrsti).

OPOMBA: *Gibanje je pri vseh plesih poenostavljeno, prilagojeno starostni stopnji otrok.*

ZVOČNI ZAPIS (CD 2): 82. vlak

83. Lepa Anka

84. polka (igra: Ivan Erčulj)

85. Šušter polka

